

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Regionální politika Belgie
Regional Policy of Belgium

Student:

Jan Pražák

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Eva Poledníková

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Jan Pražák**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Regionální politika Belgie**
Regional Policy of Belgium

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Teoretická východiska regionální politiky a regionálního rozvoje
  3. Pojetí regionální politiky v Belgii
  4. Realizace a hodnocení regionální politiky Belgie
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdaléna HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-74001-11-6.
CABADA, Ladislav et al. *Evropa regionů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7380-162-2.
KREJČÍ, Tomáš et al. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. 155 s. ISBN 978-80-7375-413-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Poledníková**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpal, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury.“

V Ostravě dne 9. května 2014

Jan Pražák

S poděkováním za odbornou pomoc, konzultace a věnovaný čas své vedoucí bakalářské práce Ing. Evě Poledníkové.

Obsah

1 Úvod	5
2 Teoretická východiska regionální politiky a regionálního rozvoje.....	7
2.1 Teoretické přístupy k regionální politice a regionálnímu rozvoji	7
2.1.1 Počátky a formování regionálního rozvoje.....	8
2.1.2 Teorie regionálního rozvoje.....	8
2.1.3 Regiony a jejich klasifikace.....	11
2.2 Vymezení regionální politiky.....	13
2.3 Vývoj regionální politiky EU	14
2.3.1 Základní vývojové mezníky regionální politiky v období 1973-1986	14
2.3.2 Základní vývojové mezníky regionální politiky v období 1986-1999	16
2.3.3 Principy intervence	17
2.4 Regionální politika EU v programových obdobích 2007-2013 a 2014-2020	18
2.4.1 Regionální politika EU v programovém období 2007-2013	18
2.4.2 Regionální politika EU v programovém období 2014-2020	21
3 Pojetí regionální politiky v Belgii.....	24
3.1 Federální úroveň.....	25
3.2 Společenství	26
3.2.1 Vlámské společenství	27
3.2.2 Francouzské společenství	28
3.2.3 Německé společenství	28
3.3 Klasifikace NUTS v Belgii	29
3.4 Regiony	29
3.4.1 Bruselský region.....	30
3.4.2 Valonský region.....	31
3.4.3 Vlámský region	32
3.5 Regionální politika v Belgii na národní úrovni.....	32
3.5.1 Regionální a územní plány	33
3.5.2 Finanční nástroje	33
3.5.3 Regionální rozvojová společenství.....	33
3.6 Regionální politika EU v Belgii.....	33
3.6.1 Regionální politika EU v Belgii v programovém období 2007-2013	35
3.6.2 Charakteristika strukturální pomoci z Evropského fondu pro regionální rozvoj v Belgii	37

3.6.3 Charakteristika strukturální pomoci z Evropského sociálního fondu v Belgii...	44
4 Realizace a hodnocení regionální politiky Belgie.....	46
4.1 Implementace regionální politiky EU v programovém období 2007-2013.....	46
4.2 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v roce 2010	53
4.2.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2010.....	53
4.2.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2010.....	54
4.3 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v Belgii v roce 2011	55
4.3.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2011.....	55
4.3.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2011	57
4.4 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v Belgii v roce 2012.....	58
4.4.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2012.....	58
4.4.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2012	59
4.5 Souhrnné hodnocení regionálních disparit a realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do konce roku 2012	60
4.6 Regionální politika EU v Belgii v programovém období 2014-2020	62
5 Závěr	65
Seznam použité literatury	67
Seznam zkratk.....	73
Seznam grafů, obrázků a tabulek	75
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	

1 Úvod

Belgie je jedním ze zakládajících států, které v roce 1952 založily Evropské společenství uhlí a oceli, a tím daly základ pro budoucí seskupení, dnes známé jako Evropská unie. Belgické království představuje federativní konstituční monarchii ležící v západní části evropského kontinentu. I přesto, že je Belgie velmi významným hráčem na poli Evropské unie, značné problémy jí způsobuje právě federativní členění, které celý stát rozděluje dle několika hledisek, např. podle jazyka či území. Na území Belgie se nachází celá řada evropských institucí, což Belgii staví na jedno z předních míst v rámci EU. Belgie má ovšem problémy s národní identitou, kromě toho je zde i komplikovaná komunikace na úrovni regionální politiky EU.

Cílem bakalářské práce je podat ucelený obraz o realizaci regionální politiky v Belgii na národní a evropské úrovni a zhodnotit využití strukturální pomoci EU v Belgii v programovém období 2007-2013.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních obsahových kapitol. První obsahová kapitola se zabývá teoretickými východisky regionální politiky a regionálního rozvoje. V první části kapitoly jsou definovány samotné pojmy spojené s problematikou regionální politiky, následně je popsán historický vývoj a formování obecných cílů regionální politiky Evropské unie (EU). V závěru kapitoly jsou nastíněna aktuální programová období regionální politiky EU společně s konkrétními prioritami a specifickými cíli.

Druhá obsahová kapitola se věnuje pojetí regionální politiky na území Belgie. Mapuje jednotlivé úrovně, od federální úrovně přes jednotlivé regiony a jazyková společenství na území státu. V druhé části kapitoly je pozornost věnována problematice regionální politiky na úrovni národní a nadnárodní (evropské). Tato část kapitoly se zaměřuje na charakteristiku programových dokumentů spojených s realizací regionální politiky EU v programovém období 2007-2013.

Třetí praktická kapitola práce analyzuje a hodnotí regionální politiku EU v Belgii během posledního programového období 2007-2013. Evaluace je provedena dle jednotlivých let, a to na základě čerpání strukturální pomoci v jednotlivých regionech NUTS 1 a hodnotí její dopady na socioekonomický vývoj regionů měřený prostřednictvím ekonomických ukazatelů. Závěrečná podkapitola se věnuje souhrnné evaluaci disparit a realizaci regionální politiky EU v Belgii od počátku programového období 2007-2013 do

konce roku 2012. Poslední podkapitola nastiňuje doporučení a budoucí vývoj současného programového období 2014-2020.

Bakalářská práce čerpá jak z české odborné literatury, tak z cizojazyčných zdrojů. Informace jsou čerpány zejména z oficiálních dokumentů uveřejněných na internetových stránkách Generálního ředitelství Evropské komise pro regionální politiku a na internetových stránkách belgické vlády a jednotlivých belgických regionů.

2 Teoretická východiska regionální politiky a regionálního rozvoje

V dnešní době vnímáme regionální politiku Evropské unie (EU) jako samozřejmost, tato politika ale nebyla od počátku existence Evropských společenství (ES) jejich součástí. Současné podobě předcházely dlouhodobý vývoj, který politiku v průběhu let postupně formoval. Regionální politika obsahuje několik odlišných aspektů, z tohoto důvodu ji nemůžeme vymezit pouze jedním z nich. Měli bychom vzít v úvahu veškeré funkce, ke kterým politika primárně slouží.

Navrátil, Kaňa a Zlý (2012) definují regionální politiku obecně jako národní nebo nadnárodní hospodářskou politiku, která zahrnuje ucelený souhrn metod, postupů, opatření a nástrojů k dosažení cílů. Tyto cíle jsou většinou spojeny s úsilím buď překonat ekonomické, sociální a kulturní nerovnosti mezi jednotlivými regiony, nebo zmírnit některé negativní dopady volné tržní ekonomiky na regiony, které jsou provázeny vysokou nezaměstnaností, uzavíráním podniků, vyliďňováním venkova a jinými problémy.

Zaměříme-li se konkrétně na regionální politiku Evropské unie, musíme předcházející definici upřesnit. Navrátil, Kaňa a Zlý (2012) uvádějí, že se jedná o významnou oblast integračních politik EU, která se původně dostala do popředí zájmu až v souvislosti a rozšířením ES. Tato politika se v rámci podpisu *Smlouvy o EU*¹ a následným procesem formování hospodářské a měnové unie transformovala v politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

Regionální politika EU mimo jiné podporuje udržitelný rozvoj, vytváření pracovních míst, konkurenceschopnost, hospodářský růst, ale také zlepšování kvality života. Významnou roli hraje při vyjádření solidarity EU s méně rozvinutými zeměmi a regiony. Pomocí prostředků se soustředí především na oblasti a sektory, které mohou zaznamenat největší efekt. V neposlední řadě se regionální politika EU snaží snížit významné ekonomické, sociální a územní nerovnosti, jež mezi evropskými regiony dosud existují a které by mohly ohrozit principy Evropské unie (Evropská komise, 2014).

2.1 Teoretické přístupy k regionální politice a regionálnímu rozvoji

Regionální politika a regionální rozvoj jsou úzce spjaté pojmy. Krejčí (2010) chápe regionální rozvoj jako poměrně mladou vědní disciplínu, která se začala objevovat od 30. let 20. století. Regionálnímu rozvoji předcházely ucelenější směry označované jako

---

¹ Maastrichtská Smlouva z roku 1993

regionalismus. Regionalismus bývá často vnímán jako hnutí se smyslem o vypořádání se s kulturní a etnickou emancipací na počátku 20. století. Je logické, že stejně jako většina směrů, i regionalismus prošel určitým vývojem. Největší vzestup byl zaznamenán v 19. století, kdy se rozvíjela činnost nejrůznějších spolků. Během tohoto období v rámci zkoumání jednotlivých územních celků, hrála roli především jejich osobitost a hledání způsobů, které by těmto celkům pomohly v cestě k vzestupu. „*Už tehdy byla pozornost věnována roli aktivity a schopnosti lidí, byť ne tak výrazně jako v dnešní době. Chápání role aktérů vyústilo ve vytvoření hierarchie úkolů regionalismu.*“ (Krejčí, 2010, s. 7) V této hierarchii se na prvním místě nacházejí otázky sociální, které jsou následovány správními, kulturními a pomyslné příčky uzavírají otázky hospodářské.

2.1.1 Počátky a formování regionálního rozvoje

Se snahou reagovat na události a jevy, které na počátku 30. let 20. století ovlivnily prakticky celý svět, se začíná poprvé více hovořit o *regionálním rozvoji*. Ve stínu konce první světové války, vzniku národních států a hospodářské krize se regionální rozvoj zabývá především problémy správního, hospodářského a sociálního charakteru.

Dosud relativně poklidný vývoj výrazně změnil konec druhé světové války. Geopolitické uspořádání světa a nutnost řešení situace ve válkou postižených regionech utvořily novou podobu regionálního rozvoje v Evropě – ekonomie a politika se tak staly hlavními tématy. Od 60. let 20. století začal být regionální rozvoj chápán jako regionální identifikace lidí s územím, na kterém žijí. Hojně se začaly vytvářet regiony s konkrétním posláním, především v oblasti veřejné správy a regionálního plánování.

V poslední době se v souvislosti s regionálním rozvojem začíná také hovořit o tzv. *neoregionalismu*. V rámci tohoto pojetí hraje hlavní roli přesun kompetencí z národní úrovně především k úrovni regionální, zastoupenou vlastní iniciativou obyvatel (Krejčí, 2010).

2.1.2 Teorie regionálního rozvoje

Regionální rozvoj vedl během své existence ke vzniku velkého množství nejrůznějších teorií. Vzhledem k rozsáhlému počtu a nepřehlednosti jednotlivých pojetí bylo nutné teorie určitým způsobem diferencovat a klasifikovat. I přesto, že neexistuje ucelená klasifikace teorií regionálního rozvoje, můžeme vždy vycházet ze zvolených kritérií, která obvykle rozdělí teorii na dva sobě protichůdné tábory. Nejpoužívanějším kritériem je *průběh*, jakým se podle teorie regiony vyvíjejí. Na základě toho, zda dochází

ke snižování nebo zvyšování regionálních rozdílů, rozlišujeme *konvergenční* a *divergenční* teorii regionálního rozvoje (Krejčí, 2010).

Konvergenční teorie prosazuje postupné vyrovnávání rozdílů mezi regiony, od toho se odvíjejí i opatření, která jsou v rámci této teorie využívána. Jedná se především o tzv. nivelizační² procesy, které přispívají ke snižování regionálních disparit. Konvergenční teorie pracuje s mnohem delším časovým horizontem než teorie divergenční. Důvod je prostý – snižování disparit je časově náročnějším procesem než samotné prohlubování.

Divergenční teorie představuje naprostý opak teorie předcházející. V rámci divergenční teorie se za základní tendenci považuje zvyšování rozdílů mezi jednotlivými regiony. I přes protichůdné názory těchto dvou nejpoužívanějších teorií, představitelé akceptují existenci opačných názorů, než které sami prosazují. Do jisté míry mohou dokonce kombinovat oba přístupy v závislosti na hierarchické úrovni jevů (Krejčí, 2010).

Kromě těchto teorií jsou zmiňovány, ovšem méně často, teorie *nabídkové* a *poptávkové*. Jsou uplatňovány především při konstrukci regionální politiky a ovlivňují výběr nástrojů na podporu jednotlivých regionů. Problémem těchto teorií je výběr objektivních ukazatelů s dostatečnou výpovědní hodnotou. Krejčí (2010) mimo jiné uvádí i teorii *deduktivní* a *induktivní*. Kritériem pro toto dělení je chronologie a návaznost kroků při zkoumání a hodnocení regionálních disparit.

I přestože je klasifikace regionálních teorií na teorie konvergenční a divergenční velmi obecná, musíme ji vnímat jako jeden z teoretických základů regionálního rozvoje. V průběhu 20. století se názory na tendence ohledně rovnováhy a nerovnováhy začaly úzce zaměřovat především na roli státu a státních intervencí v ekonomice. Mezi hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky můžeme zahrnout pět základních konceptů (Blažek, Uhlíř, 2011):

- neoklasický,
- keynesiánský,
- neomarxistický,
- neoliberální,
- institucionální.

---

² Nivelizační – srovnání rozdílů.

Neoklasický koncept vychází z *teorie regionální rovnováhy*, tzv. *neoklasické modely*. Teorie regionální rovnováhy se přiklání ke konvergenční tendenci regionálního rozvoje, přičemž jednotlivé disparity jsou způsobeny rozdílnou vybaveností regionů výrobními faktory. Neoklasické modely prosazují automatickou tendenci vyrovnávání regionálních rozdílů, v rámci které dochází pouze k posilování vyrovnávacích mechanismů prostřednictvím regionální politiky. S tímto konceptem, který je často označován jako „*dělníci za práci*“, souvisí i nástroje regionální politiky, jež představovaly velmi pasivní formu pomoci hospodářským a sociálně nejslabším regionům (Blažek, Uhlíř, 2011).

Keynesiánské období představuje určitou změnu vnímání regionálního rozvoje. Zástupci této koncepce více tíhnou k divergenční tendenci, kdy *za hnací motor regionálního rozvoje byla v tomto období považována existence tržní nerovnováhy a velikost poptávky po zboží z daného regionu v ostatních oblastech*. Regionální teorie vytvořené v tomto období lze řadit do skupiny teorií *jádro-periferie* (Blažek, Uhlíř, 2011, s. 94). Základním rozdílem oproti neoklasickým modelům je ten, že keynesiánské teorie považují regionální růst za nerovnovážný proces, který vyžaduje intervence vlády. Úplné odstranění disparit ovšem není možné, protože právě existence nerovnováhy plní funkci signálního mechanismu v ekonomice. Teorie pracují s tzv. zjednodušenou dichotomií³ a uplatňují nástroj „*práce za dělníky*“, které tvoří přesný opak neoklasických nástrojů.

Typickým znakem neomarxistických teorií regionálního rozvoje je chápání pojmu *zaostalost* jako proces, v rámci kterého dochází k transferu nadhodnoty z periferie do centra. *Ve vztahu k možnostem podstatného snížení meziregionálních rozdílů pomocí regionální politiky jsou neomarxisté většinou skeptičtí, protože se léčí jen příznaky, a nikoliv podstata problému, která podle marxistického pojetí spočívá přímo v jádru kapitalistického systému* (Blažek, Uhlíř, 2011, s. 138). V rámci neomarxismu převažují teorie regionální nerovnováhy. Neomarxistická regionální politika byla v některých socialistických zemích velmi účinná, avšak vše bylo následováno negativním dopadem v podobě ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti (Blažek, Uhlíř, 2011).

Jak uvádějí Blažek a Uhlíř (2011), poněkud specifickým pohledem na regionální rozvoj a celou regionální politiku se vyznačuje neoliberální období, o kterém hovoříme od roku 1975. Jedná se spíše o jakýsi kompromis, kdy jsou uplatňovány jak teorie regionální rovnováhy, tak teorie nerovnováhy. V rámci konceptu regionální politiky je užíván princip

---

³ Dichotomie – z řeckého „rozdělení celku.“ Ve smyslu regionálního rozvoje rozdělení na centra a periferie.

„podpora lokální iniciativy.“ Regionální politika se snaží podporovat malé a střední firmy, častá je i decentralizace kompetencí či zavádění deregulačních opatření.

Skupinu pěti konceptů uzavírá institucionální přístup, ve kterém převažuje teorie regionální nerovnováhy. Regionální politika je zde realizována v rámci teorie „spolupráce a inovace“, která spočívá v podpoře malých a středních firem, šíření inovací, networkingu⁴ a v neposlední řadě i gradualistickou⁵ proměnou místních institucí založenou především na učení (Blažek, Uhlíř, 2011).

2.1.3 Regiony a jejich klasifikace

„Regionální rozvoj je vědní disciplína, zkoumající prostorové, politické, sociální, ekonomické a další aspekty vývoje konkrétních území. Ty mají rozličný charakter, polohu i význam. Obecně je region předmětem zkoumání „regionálních“ vědních disciplín, tedy i regionálního rozvoje.“ (Krejčí, 2010, s. 116)

Region hraje klíčovou roli v regionálním rozvoji a potažmo celé regionální politice. Problémem je rozsáhlé množství definic regionu, na což poukazuje např. Cabada (2009), který zdůrazňuje to, že pojem region je v současné době jedním z nejfrekventovanějších, ať už z politologického či společenskovedního pohledu. Významnou roli zastává především v evropském a globálním politickém kontextu, a je proto nutné vnímat určité rozdílnosti při definování tohoto pojmu. *„To na jedné straně ukazuje to, že regiony představují významné historické, politické, ekonomické, sociální či kulturní jednotky, které zásadním způsobem proploouvají do politického procesu.“* (Cabada, 2009, s. 5)

Pojem region ovšem není spojen pouze s moderními vědeckými teoriemi regionálního rozvoje, nevznikl tedy současně s touto vědní disciplínou. Jeho počátky sahají až do antického období, kdy byl vnímán jako objekt mocenského působení jednotlivých vládců, kterým šlo především o převzetí kontroly nad určitým územím. Slovo region bylo pravděpodobně odvozeno ze dvou latinských výrazů – *regio* a *regnum*. Regio v překladu značí hranici nebo krajinu, druhý z výrazů – *regnum* vyjadřuje dosažení největší moci na daném území (Krejčí, 2010).

Region ve smyslu historického území byl chápán až do konce 19. století. Během 20. a 21. století se vnímání regionu měnilo směrem ke komplexnějšímu chápání, kdy se na

---

⁴ Networking - získávání, rozvíjení a udržování osobních kontaktů s různými lidmi.

⁵ Gradualistický - postupný a plynulý vývoj.

region začalo nahlížet jako na sociální konstrukci, která má subjektivní charakter. (Krejčí, 2010).

„Obecně lze konstatovat, že regiony jsou výsledkem kombinace vzájemných vztahů přírodních a sociálních prvků či jevů v realitě (Haggett, 2001). Klasifikace regionů je využívána k identifikaci nejvýznamnějších typů regionu na základě různých kritérií či hledisek.“ (Krejčí, 2010, s. 118)

Regionální politika Společenství měla za úkol plnit svou funkci vůči regionům, proto bylo nezbytné, aby tato území byla kvantitativně a kvalitativně vymezena. Do roku 1988 jednotlivé členské země klasifikovaly své regiony ve vztahu k rozvinutosti a rozloze v rámci svého území. Rozdílné členění v jednotlivých zemích tak znemožňovalo jednotný objektivní strukturální přístup Společenství v rámci realizace regionální politiky na nadnárodní úrovni (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Od roku 1988, kdy došlo k reformě strukturálních fondů, začala legislativa Společenství používat klasifikace územních jednotek pro účely statistiky v souvislosti s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů na základě *Nářízení Rady (EHS) č. 2052/1988* z 24. 7. 1988. Jednotné vymezení územních jednotek vypracoval *Evropský statistický úřad* (dále EUROSTAT) a nese název *Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature Unit of Territorial Statistic, NUTS)*. Tato klasifikace byla v rámci Společenství využívána, oficiálně byla přijata až prostřednictvím *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003* z 26. 5. 2003 o NUTS (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Klasifikace NUTS umožnila objektivně rozdělit a porovnat veškeré jednotlivé regiony napříč jednotlivými členskými státy Společenství. Základním kritériem pro rozdělení regionů do hierarchických kategorií je počet obyvatel. Jednotlivé kategorie NUTS jsou vymezeny minimální a maximální populací. Region úrovně NUTS 1 by měl mít populaci v rozmezí 3 000 000 – 7 000 000 obyvatel. Úroveň NUTS 2 má populační rozptyl od 800 000 do 3 000 000. Pomyslnou trojici uzavírá NUTS 3 s minimálním počtem 150 000 obyvatel. Každá úroveň je definována svým názvem a kódem, pokud některý z členských států nesplňuje podmínku počtu obyvatel, je příslušná kategorie reprezentována celým územím státu. Existuje i možnost zařadit jeden a ten samý region do několika úrovní klasifikace NUTS. Tato klasifikace hraje významnou roli v rámci čerpání

příspěvků ze strukturálních fondů regionální politiky Společenství (Boháčková, Hrabánková, 2009).

2.2 Vymezení regionální politiky

Definice regionální politiky existuje celá řada, bohužel nemůžeme říct, že by některá z nich byla akceptována jako obecně platná. Důležitá je určitá provázanost mezi regionálním rozvojem a regionální politikou, oba prvky se vzájemně ovlivňují. Regionální politika je veřejnou politikou, která prostřednictvím socioekonomických nástrojů ovlivňuje alokaci hlavních socioekonomických zdrojů a aktivit s cílem dosáhnout harmonického rozvoje regionů. Obecně můžeme říct, že regionální politika představuje konkrétní projev úsilí společnosti o snížení, popř. o změnu velikosti regionálních disparit. Můžeme ji ovšem chápat *i jako součást skupiny ekonomických a sociálních politik, pomocí nichž se jednotlivé státy snaží dosáhnout národních cílů, jako jsou ekonomický růst, udržitelný rozvoj, kvalitní životní prostředí, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel i rozdělování příjmů způsobem, který většina obyvatel považuje za spravedlivý a který je současně ekonomicky stimulující* (Wokoun, Malinovský et al., 2008, s. 23).

Existence regionální politiky tedy vyplývá z již zmíněných meziregionálních diferencí, přičemž praktická realizace regionální politiky je pak vázána na splnění určitých podmínek, a sice na politické vůli se regionálními problémy zabývat, ale v konečném důsledku je i v závislosti na ekonomických možnostech řešit (Wokoun, Malinovský et al., 2008).

Regionální politika je realizována na základě dvou pojetí – *tradiční* a *moderní*. Tradiční regionální politika, uplatňovaná zejména do 70. let 20. století, se zaměřuje na snižování regionálních disparit, využívá tzv. meziregionální přerozdělování. Mimo jiné se orientuje na otázky lokalizace kapitálu a využití surovin. Pro tradiční pojetí je typická především vysoká centralizovanost.

Oproti tomu moderní regionální politika se zabývá problémy, které souvisí s procesem rychlé restrukturalizace. V rámci používaných nástrojů, představuje téměř opak tradičního pojetí, soustředí se na mobilizaci vnitřních zdrojů, informace, služby, malé a střední firmy. Moderní regionální politika se vyznačuje silnou decentralizací (Wokoun, Malinovský et al., 2008).

2.3 Vývoj regionální politiky EU

„V počátcích evropské integrace nebyla ze strany Společenství věnována problematice strukturální politiky v regionální dimenzi žádná zvláštní pozornost. Strukturální politika ve vztahu k regionům neměla v těchto dimenzích své specifické postavení, ale její náznaky lze nalézt v některých jednotlivých člancích Smlouvy o EHS, která byla součástí Římských smluv z roku 1957.“ (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 5)

Je tedy zřejmé, že Společenství v počátcích své existence přenechávalo aktivitu v oblasti strukturální politiky jednotlivým národním politikám šesti zakládajících zemí. *„Tento přístup byl ovlivněn také tehdejší skladbou zemí ES, kdy členskými státy byly země s celkem srovnatelnou ekonomickou úrovní. Jednalo se o Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francii, Itálii a Německo, z nichž především Francie a Itálie věnovala regionálním otázkám určitou pozornost již od konce 40. let.“* (Macháček, Toth, Wokoun, 2011, s. 119)

Případné regionální problémy si jednotlivé členské země řešily samostatně, prostřednictvím *národních regionálních politik*. Regionální přístup je v té době zmiňován pouze v rámci úkolů Evropské investiční banky nebo poskytování státních podpor. Společenství nebylo nuceno vytvářet žádné finanční zdroje určené k realizaci regionální politiky, protože drtivá většina kompetencí byla v rukou jednotlivých členských států.

Ani období 60. let. 20. století stále nepřineslo zájem o koordinaci regionální politiky na nadnárodní úrovni. Hlavními prioritami Společenství byly v té době zavedení tzv. Společné zemědělské politiky, dokončení celní unie a pokračování budování jednotného vnitřního trhu. **Klíčovým** momentem bylo rovněž plánované rozšíření Společenství o nové státy – Velkou Británii, Irsko, Dánsko a Norsko. Norsko, jako jediná země, v referendu členství odmítlo (Boháčková, Hrabánková, 2009).

2.3.1 Základní vývojové mezníky regionální politiky v období 1973-1986

Právě vstup Velké Británie byl rozhodujícím faktorem, který vyvolal diskusi o regionální politice nadnárodní úrovně v rámci Společenství. S přístupem nových členů souvisela i změna hospodářské situace koncem 70. a počátkem 80. let 20. století. Zhoršené ekonomické podmínky se však neprojevovaly ve všech regionech stejně, nejhůře byla postižena území tradičního průmyslu – ocelářská výroba a těžba uhlí. I Velká Británie se tedy velmi brzo po vstupu do Společenství musela vyrovnávat s regionálními problémy,

zároveň si uvědomovala i nevýhodnou geografickou polohu vůči ostatním členům (Macháček, Toth, Wokoun, 2011).

V reakci na tuto kritickou situaci předložila Evropská komise 4. května 1973 Radě *Zprávu o regionálních problémech v rozšířeném Společenství* (dále Thomsonova zpráva). Thomsonova zpráva byla představena po pařížském zasedání novým regionálním komisařem Georgem Thomsonem. Zpráva potvrzuje fakt, kdy „hlavy států nebo vlád souhlasí s tím, že vysoká priorita by měla být ve Společenství dána nápravě strukturální a regionální nerovnováhy, která by mohla ovlivnit realizaci Hospodářské a měnové unie.“ (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 8)

Tento dokument lze tedy pokládat za významný milník v celé koncepci a realizaci regionální politiky Společenství. Velmi důležitým faktem Thomsonovy zprávy je skutečnost, že jsou poprvé jasně a uceleně definovány příčiny a charakter regionální nerovnováhy.

Na základě analýzy v Thomsonově zprávě bylo usneseno, že regionální politika Společenství nebude nahrazovat národní regionální politiky a bude je doplňovat tak, aby docházelo ke snižování regionálních disparit. Úspěšnost nastavené regionální politiky je založena na nových stimulech a potřebných regulujících nástrojích. Hlavním finančním nástrojem podpory se stal *Evropský fond regionálního rozvoje* (European Regional Development Fund, ERDF), který oficiálně vstoupil v platnost roku 1975 a měl sloužit především ve prospěch ekonomicky slabších regionů (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Sedmdesátá léta byla obdobím pozvolného utváření regionální politiky Společenství. Řešení regionálních rozdílů nepatřilo k prioritám Společenství, ať už z hlediska ekonomického či sociálního. Postupem času bylo ale čím dál více zřejmé, že integrační kroky ovlivní členské státy a jednotlivé regiony rozdílným způsobem. Celá 70. léta můžeme charakterizovat snahou zařadit regionální politiku mezi politiky řízené evropskými institucemi. Důležité bylo vymezit ji společnými cíli, přístupy, nástroji, a pokud to bude možné, spolufinancovat ji ze společných zdrojů. „*Tento cíl byl do praxe zaveden prostřednictvím regionálních operačních programů, které měly za úkol poskytnout mimo jiné i relevantní sociálně-ekonomické analýzy v oblasti financování prostřednictvím založeného ERDF.*“ (Boháčková, Hrabánková, 2009)

V roce 1981 se novým členským státem Společenství stalo Řecko a o pár let později, v roce 1986 přistoupilo i Španělsko a Portugalsko. Tyto státy reprezentují spíše nepřilíš

ekonomicky výkonné země, důsledkem toho byl požadavek stávajících členských států o zavedení finančních kompenzací výměnou za souhlas s rozšířením. Kompenzací se stalo financování tzv. *integrovaných středomořských programů*, v rámci kterých byl poprvé využit *princip programování*.⁶ Za významný dokument v existenci regionální resp. strukturální politiky můžeme považovat *Jednotný evropský akt* z roku 1986, který představoval první revizi Římských smluv (Boháčková, Hrabánková, 2009).

2.3.2 Základní vývojové mezníky regionální politiky v období 1986-1999

Pro následující období fungování regionální politiky na nadnárodní úrovni byla typická snaha zvýšení aktivní úlohy ES a definování jednotlivých typů tzv. problémových regionů. Nutné bylo i zajištění větší efektivnosti v rámci čerpání a využívání prostředků.

„Regionální politika nepatří mezi společné politiky, tedy politiky, které jsou realizovány přímo evropskými orgány, jako například politika obchodní, zemědělská a dopravní, ale zůstává společně například s politikou ochrany životního prostředí nebo podpory vědy a technického rozvoje v kompetenci národních vlád.“ (Macháček, Toth, Wokoun, 2011). Evropské orgány provádějí pouze její koordinaci, regulaci a přispívají k uskutečňování jejich cílů. Obecně můžeme říct, že se jedná o koncepční a výkonnou činnost institucí, které se soustředí na stanovení hlavních směrů a strategických cílů regionálního rozvoje a vytvoření metod, postupů a zdrojů, potřebných k jejich realizaci.

Od počátku 80. let 20. století se přístup k regionální politice Společenství výrazně zlepšil, jednalo se především o větší snahu z hlediska koordinace a jednotnosti v přístupech a cílech tak, aby její realizace korespondovala se zájmy Společenství. V roce 1988 došlo ke sloučení regionální politiky, sociální politiky a části zemědělské politiky týkající se rozvoje venkova pod společné označení *strukturální politika*. Této strategii byly podřízeny i přístupy k financování regionálních rozvojových aktivit. Maastrichtská smlouva, která byla přijata 7. 2. 1992 (v platnost vstoupila 1. 11. 1993), posílila význam strukturální politiky na regionální bázi. Od Maastrichtské smlouvy hovoříme o regionální politice jako o *politice soudržnosti*, která je nadřazeným pojmem. Hospodářská a sociální soudržnost je podrobněji vymezena v kapitole Maastrichtské smlouvy. Bezprostředně po přijetí Maastrichtské smlouvy vydávají evropské instituce několik *Stanovisek* a *Nařízení*⁷, která mají zjednodušit výstavbu fondů a regulovat jejich případné překrytí z hlediska podpůrných nástrojů.

⁶ Princip programování – jeden ze základních principů regionální politiky, blíže kap. 2.3.3.

⁷ Sekundární legislativní akty EU

Jak Boháčková, Hrabánková (2009) dále uvádí, do této doby se k problematice *politiky soudržnosti* vyjadřoval *Výbor pro regionální politiku a rozvoj*. Maastrichtská smlouva později vytvořila konzultativní orgán Evropské komise, kterým se stal tzv. *Výbor regionů*. Jedná se o shromáždění reprezentantů regionů EU, které funguje i v současnosti. Výbor byl vytvořen z důvodu zapojení zástupců regionů do diskuse v otázkách opatření, která se jich bezprostředně dotýkají. Původně se Výbor regionů zabýval povinnou konzultací pěti oblastí, z nichž nejvýznamnější, v rámci regionální politiky, byla hospodářská a sociální soudržnost Společenství.

„Právě ekonomická a sociální soudržnost je chápána jako rozhodující předpoklad úspěšného završení evropské integrace. Konkretizací ekonomické a sociální soudržnosti je vytvoření stejné šance pro všechny regiony i všechny občany podílet se na společné prosperitě.“ (Macháček, Toth, Wokoun, 2011)

Další smlouvou, která ovlivňuje regionální politiku EU, je bezesporu *Amsterodamská smlouva*, která byla přijata 17. 6. 1997 a vstoupila v platnost 1. 5 1999. I přesto, že neobsahuje velký počet reforem a jejím stěžejním tématem byly otázky zahraniční a bezpečnostní politiky, obsahuje i některá ustavení týkající se strukturální politiky – jedná se o články číslo 158 a 159. Amsterodamská smlouva zavazuje Společenství v posilování hospodářské a sociální soudržnosti se zaměřením na snižování disparit mezi regiony. V návaznosti na reformu strukturálních fondů z roku 1988, definuje Amsterodamská smlouva čtyři základní principy regionální politiky, kterými jsou (Boháčková, Hrabánková, 2009):

- princip koncentrace,
- princip programování,
- princip partnerství,
- princip adicionality.

2.3.3 Principy intervence

Princip koncentrace představuje nutnost soustředit úsilí i finanční prostředky na jasně definovaný a omezený počet cílů. Poukazuje také na fakt, že prostředky jsou efektivněji využívány při komplexním řešení menšího počtu cílů oproti jejich dělení v příliš velkém počtu cílů.

Princip programování se zabývá řešením otázek regionálního rozvoje z hlediska časové náročnosti. Svým způsobem zavazuje jednotlivé regiony zpracovávat víceleté a

víceoborové *programy*.⁸ Realizace těchto projektů je později prováděna prostřednictvím *projektů*.

Princip partnerství je postaven na vzájemném vztahu mezi Evropskou komisí, respektive evropskými institucemi a národními, regionálními či lokálními orgány. Zmíněná spolupráce má zajistit bezprostřední informace o skutečné situaci a veškerých aktivitách realizovaných na daném území. Obecně by měl princip partnerství přispět ke snadnější a lepší koordinaci.

Princip adicionality (doplňkovosti) zdůrazňuje skutečnost, že finanční prostředky, poskytované především ze strukturálních fondů Evropské unie, mají pouze doplňkový charakter. Každý členský stát by měl k řešení regionálních problémů zapojit i své vlastní prostředky. Rozhodně neslouží finanční zdroje EU k financování celých projektů a v žádném případě nesmí být využity ke krytí deficitu státních rozpočtů (Macháček, Toth, Wokoun, 2011).

2.4 Regionální politika EU v programových obdobích 2007-2013 a 2014-2020

Je zřejmé, že regionální politika EU prošla dlouholetým vývojem. V průběhu let byl vytvořen koncept tzv. *víceletého programového období*, jednalo se o dlouhodobý časový úsek, v rámci kterého byly vymezeny prioritní oblasti, principy a podmínky čerpání a v neposlední řadě strategické cíle pro dané období. Obecně můžeme říct, že programová období jsou stanovena na sedm let a jednotlivá období na sebe plynule navazují. Každé programové období je jedinečné a většinou vychází z předchozích cílů a strategií.

2.4.1 Regionální politika EU v programovém období 2007-2013

Předcházející období je z hlediska vývoje regionální politiky Evropské unie poněkud specifickým, a to především z hlediska stanovených cílů. Společenství pojalo cíle pro programové období 2007-2013 zcela novým způsobem. Důvodem byla strategie přijatá na zasedání *Evropské rady* v *Lisabonu* v březnu roku 2000. Evropské instituce také reagovaly na druhou strategii, která byla přijata o rok později, tedy v roce 2001, ve švédském Göteborgu. Jako hlavní nástroj, který podporoval růst a zaměstnanost, byla v období 2007-2013 uznána politika *hospodářské a sociální soudržnosti*. Ta by měla sloužit především ke zvyšování růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti začleněním priorit Společenství v oblasti udržitelného rozvoje. Důležitým rokem byl rok 2004, kdy k prvnímu květnu došlo k dosud největšímu rozšíření EU, deset nových členských států

---

⁸ Operační programy

zásadně ovlivnilo ekonomickou a sociální situaci, na kterou musely evropské instituce reagovat (Boháčková, Hrabánková, 2009).

V důsledku těchto faktorů formulovalo Společenství tři základní cíle, které jsou obsaženy v *Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006* z 11. července 2006 o obecných ustanoveních Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a o zrušení předcházejícího nařízení č. 1260/1999. Pro období 2007-2013 byly stanoveny tři základní cíle:

- Konvergence
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Evropská územní spolupráce.

Cíl Konvergence

První cíl Konvergence je určen pro urychlení procesu sbližování nejméně rozvinutých členských států a regionů. Opatření na jeho realizaci jsou financována ze všech fondů, jedná se tedy o tzv. prioritní cíl. Mezi opatření spadají *„investice do hmotného a lidského kapitálu, rozvoj inovací, rozvoj znalostní společnosti, zlepšování schopnosti adaptace na ekonomické a sociální změny, růst kvality životního prostředí a lepší výkonnost institucionální správy.“* (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 44) Zmíněná opatření mají za úkol vytvářet podmínky pro ekonomický růst a zaměstnanost. V rámci cíle Konvergence mohou finanční podporu čerpat regiony úrovně NUTS 2.

„Tento cíl je zaměřen na regiony, jejichž hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele měřený paritou kupní síly je nižší než 75 % průměru Společenství. Regiony postižené statistickým dopadem souvisejícím se snížením průměru Společenství po rozšíření Evropské unie mají z tohoto důvodu dostávat značnou přechodnou podporu, aby mohly dokončit konvergenční proces. Tato podpora má skončit v roce 2013 a poté nemá následovat další přechodné období. Členské státy, na něž je zaměřen cíl „Konvergence“ a jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru Společenství, mají čerpat podporu v rámci Fondu soudržnosti.“ (Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006)

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je cílem, který se zaměřuje na regiony, jež nespadají do předcházejícího cíle Konvergence. Smyslem je posílení konkurenceschopnosti, atraktivnosti a zaměstnanosti v jednotlivých regionech. Opatření v rámci tohoto cíle jsou víceméně podobná těm z cíle předcházejícího, doplněná o

zvyšování dostupnosti trhu práce pro pracovní síly a podniky, o adaptaci pracovních sil a podniků na změnu podmínek a o dostupnost a rovnost v přístupu na trh práce pro všechny osoby (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost má zahrnout území Společenství mimo cíl „Konvergence“. Způsobilé regiony jsou regiony cíle 1 v programovacím období 2000-2006, které již nadále nesplňují kritéria regionální způsobilosti cíle „Konvergence“, a které čerpají přechodnou podporu, jakož i všechny ostatní regiony Společenství. (Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006)

Cíl Evropská územní spolupráce

Poslední cíl - Evropská územní spolupráce je určen na „posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, na posílení nadnárodní spolupráce prostřednictvím opatření souvisejících s prioritami Společenství a přispívajících k integrovanému územnímu rozvoji a na posílení meziregionální spolupráce a výměny zkušeností na vhodné územní úrovni.“ (Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006) Tento cíl zahrnuje regiony úrovně NUTS 3 v blízkosti pozemních nebo mořských hranic, oblasti nadnárodní spolupráce definované s ohledem na opatření prosazující integrovaný územní rozvoj a podporu meziregionální spolupráce a výměny zkušeností. (Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006)

Nástroje regionální politiky v programovém období 2007-2013

Programové období 2007-2013 přineslo zásadní změny do všech oblastní činnosti strukturálních fondů a potažmo i do celého rámce strukturální politiky Společenství. Změnil se především pohled na chápání a definování strukturálního přístupu, a to z důvodu preferování regionálního principu a řešení regionálních rozdílů. Pojem strukturální resp. regionální politika, nahradila tzv. *politika soudržnosti*. „Politika soudržnosti by měla přispívat ke zvyšování ekonomické prosperity, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti na regionální úrovni. Tomu odpovídají i stanovené prioritní cíle.“ (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 100)

Zásadní změnou prochází také samotné strukturální fondy, určené primárně k čerpání finančních prostředků regionům splňujícím dané podmínky. Nově vzniká *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) a zároveň zaniká Orientační sekce Evropského zemědělského fondu pro orientaci a garanci. Finanční nástroj na podporu rybolovu je nahrazen *Evropským rybářským fondem*

a stává se součástí zemědělské a rybolovné politiky, nikoliv strukturální. „*V zájmu dosažení větší součinnosti intervence jednotlivých fondů byl do programování začleněn i Fond soudržnosti. Příspěvek z fondů je zásadně vázán na operační programy.*“ (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 101)

2.4.2 Regionální politika EU v programovém období 2014-2020

Nové programové období, které do své sedmileté etapy vstoupilo rokem 2014, přináší některé významné reformní změny. V rámci období 2014-2020 se Evropská unie snaží výrazně zjednodušit veškeré principy, prioritní cíle i systém financování jednotlivých regionů. Regionální politika v období 2014-2020 má podporovat především vytváření pracovních míst, konkurenceschopnost, hospodářský růst, zlepšování kvality života a udržitelný rozvoj. Veškeré aktivity a cíle se odvíjí od strategie *Evropa 2020* (Evropská komise, Regionální politika – Inforegio, 2014).

Evropa 2020 je desetiletou strategií, která se snaží dosáhnout nového růstu v rámci Evropské unie. Není určena pouze k překonání současné krize, která postihuje celou řadu evropských ekonomik. Strategie Evropa 2020 slouží také k vyřešení nedostatků současného modelu hospodářského růstu a vytvoření podmínek pro růst. Jinými slovy, cílem strategie Evropa 2020 je dosáhnout hospodářského růstu, který by byl inteligentní, udržitelný, inkluzivní.

Těchto bodů by Strategie Evropa 2020 chtěla dosáhnout prostřednictvím efektivnějšího investování do vzdělávání, výzkumu a inovací. Velký důraz je kladen na posilování konkurenceschopnosti průmyslových oblastí, tvorbu pracovních míst a v neposlední řadě také na snižování chudoby (Evropská komise – Priority Evropa 2020, 2014).

V rámci těchto priorit si Evropská unie stanovila pět hlavních cílů, s jejichž pomocí bude možné měřit pokrok v plnění strategie Evropa 2020. Mezi tyto cíle řadíme (Evropská komise - Cíle strategie Evropa 2020, 2014):

- zaměstnanost – cílem EU je zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let,
- výzkum a vývoj – EU by měla investovat min 3 % HDP Evropské unie.
- změna klimatu a udržitelné zdroje energie - snížit emise skleníkových plynů o 20 % (nebo dokonce o 30 %, pokud k tomu budou vytvořeny podmínky) ve srovnání se

stavem v roce 1990, zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 %, zvýšit energetickou účinnost o 20 %,

- vzdělávání - snížit míru nedokončení studia pod 10 %, dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 40 % podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva,
- boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení - snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení.

Samotná realizace Strategie Evropa 2020 závisí na nových strukturách a procesech správy věcí veřejných, které Unie od roku 2010 zavádí do praxe. Základem tohoto úsilí je tzv. *evropský semestr*. Evropský semestr představuje roční cyklus koordinace hospodářských politik, na němž se podílí *Evropská komise a Rada*. Zabývá se určením politického směru pro oblasti hospodářského růstu na nadnárodní (evropské) úrovni, na jeho základě Evropská komise vypracovává doporučení pro jednotlivé členské země, které na nejvyšší úrovni schvalují hlavy vlád a států v Evropské radě. Tato doporučení by jednotlivé členské země měly zvážit při tvorbě svých rozpočtů (Evropská komise – Evropa 2020, 2012).

Programovací období 2014-2020 redukuje a celkově i mění cíle z předcházejícího období 2007-2013. Jedná se o pouze dva cíle - *Investice pro růst a zaměstnanost* a *Evropská územní spolupráce*. V rámci nového období dochází i k nárůstu počtu využívaných fondů, kdy pro jejich čerpání ve prospěch strategie EU 2020 zpracuje každý členský stát *Dohodu o partnerství*, kterou schvaluje Evropská komise. K jejímu naplňování přispějí jednotlivé operační programy. Kromě těchto zásadních změn obsahuje programové období 2014-2020 celou řadu mírnějších změn, do této skupiny například řadíme (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Strukturální fondy, 2013):

- vyčlenění tří kategorií regionů podle parametrů jejich ekonomické výkonnosti,
- nastavení systému předběžných podmínek,
- vyšší měřitelnost přínosu podpořených operací,
- finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání,
- znovuzavedení pravidla *N+3* pro časovou způsobilost výdajů,
- vyšší míra uplatnění územně specifického přístupu a využití integrovaných nástrojů,

- vyšší míra uplatnění finančních nástrojů na úkor dotací,
- rozšíření a specifikace způsobů zjednodušeného vykazování nákladů,
- zjednodušená a mezi fondy sblížená pravidla pro způsobilost výdajů,
- zpřísnění pravidel pro vyplácení záloh členskými státy.

3 Pojetí regionální politiky v Belgii

Belgie, oficiálně *Belgické království*, se řadí mezi zakladatelské země všech tří Evropských společenství – *Evropského společenství uhlí a oceli* (European Coal and Steel Community, ECSC), *Evropského hospodářského společenství* (European Economic Community, EEC) a *Evropského společenství pro atomovou energii* (European Atomic Energy Community, EURATOM). Mezi členské země EU se Belgie zařadila na samotném počátku integračního procesu v roce 1952. Belgie je považována za velmi aktivní členskou zemi, která se podílela na formování celní unie, vnitřního trhu, stála dokonce i u zavádění jednotné měny euro. Od roku 1985 patří Belgické království mezi země Schengenského prostoru, mimo to se Belgie v roce 1999 stala součástí eurozóny (Euroskop.cz – Belgie, 2014).

Ačkoli je Belgie malou zemí, má velmi specifické postavení v rámci Evropské unie. Je právem považována za jednoho z klíčových hráčů západní Evropy. Složité rozhodovací a správní procesy se ovšem vyskytují jak na úrovni národní, tak i na úrovni nadnárodní – evropské. Pozitivem nadále zůstává určitá belgická otevřenost. Belgie stále představuje centrum mezinárodních kontaktů, zastoupených prostřednictvím bezmála 1000 veřejných a soukromých organizací, které si zde zřídily svá sídla či sekretariáty. Kromě toho, že je Belgie vnímána jako významné sídlo většiny institucí Evropské unie, nachází se zde i *Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě* (Supreme Headquarters Allied Powers of Europe, SHAPE), *sídlo Severoatlantické aliance* (North Atlantic Treaty Organisation, NATO) a *Generální sekretariát Beneluxu*⁹. V neposlední řadě se Belgie vyznačuje typickou velmi aktivní zahraniční politikou (Belgian Federal Government, 2009a).

Z hlediska historického se Belgie stala nezávislou zemí v roce 1830. V letech 1970-1993 došlo k postupnému vývoji belgické federativní struktury. Toto období přineslo řadu reforem, které vyústily ve změny belgické ústavy. *Zásadním článkem* v rámci vnímání belgické struktury, je *článek č. 1.*, který přesně definuje: „*Belgium is a federal State composed of Communities and Regions.*“ (Belgian Constitution, Article 1, 2009) Toto prohlášení výrazně změnilo dosud prioritní postavení federální vlády a federálního parlamentu. Rozhodovací pravomoci přestaly být výsadou federálních orgánů - vedení země bylo delegováno na různé partnery, kteří nezávisle na sobě vykonávají své kompetence v rámci svého území (Belgian Federal Government, 2012).

---

⁹ Benelux – integrační seskupení Belgie, Nizozemska a Lucemburska, fungující od r. 1948 na bázi celní unie.

Reforma zavedla tzv. *pyramidovou tříúrovňovou strukturu*. Nejvyšší úroveň tvoří skupina složená z *Federálního státu, Communities a Régions*¹⁰. Tato trojice je rovnocenná z právního hlediska, liší se ovšem v kompetencích – jednotlivé prvky mají pravomoci a odpovědnost za jiné oblasti. Druhou, hierarchicky nižší úroveň, zastupují *Provinces*¹¹. Před státní reformou z roku 1993 byly provincie pouze pod dohledem ústředních orgánů státní správy, ale v současné době jsou monitorovány všemi vyššími orgány státní správy, v rámci federální, regionální úrovně a úrovně společenství. Nejnižší stupeň pyramidy v rámci belgické struktury, zaujímají *Communes*¹², jedná se o správní jednotky, které jsou nejbližší belgickým obyvatelům. V závislosti na dílčích pravomocích dochází v rámci Communes k dohledu na úrovni federálního státu, Communities či Régions. Obecně lze říci, že Communes jsou financovány a kontrolovány prostřednictvím Régions (Belgian Federal Government, 2009).

3.1 Federální úroveň

I přesto, že je Belgie rozčleněná pomocí několika kritérií, ať už se jedná o regiony dle území či jazykových společenství, existuje zde i společná federální úroveň. Ač v současné době plní víceméně pouze reprezentativní funkci, má na druhou stranu i pravomoci, které nenáleží ostatním celkům. Federální parlament a federální vláda dohlíží na společnou zahraniční politiku, obranu, spravedlnost a vnitřní bezpečnost, daňovou politiku či problematiku sociálního zabezpečení. Belgie se snaží o určité sladění regionální a kulturní identity na federální úrovni, jedná se ale o velmi dlouhodobý a složitý proces.

Zákonodárná moc federálního parlamentu je realizována prostřednictvím vzájemné interakce *Senátu a Poslanecké sněmovny* na jedné straně a *krále* na straně druhé. V otázkách revize Ústavy, schvalování zákonů a ratifikace mezinárodních smluv jsou Senát a Poslanecká sněmovna rovnocennými partnery. Belgický panovník ovšem nepředstavuje rozhodovací autoritu, za veškeré kroky jsou zodpovědní především jeho ministři. Král v Belgii zastává spíše reprezentativní, velmi diskrétní roli jakožto symbol jednoty a trvalosti národa. Z toho vyplývá, že poněkud nevďěčnou funkci plní v Belgii *premiér* neboli předseda federální vlády. Obecně lze říci, že tvoří vládu, kterou vede a koordinuje její činnost. Rozhodnutí premiéra jsou většinou závazná, kromě toho vytváří i politický obraz

---

¹⁰ Communities a Régions – společenství a regiony.

¹¹ Provinces – provincie.

¹² Communes – obce.

Belgie ve světě a v neposlední řadě je premiérem všech belgických občanů (Belgian Federal Government, 2009g).

Belgie jako členská země Evropské unie může být ovšem reprezentována pouze jako celek, nikoliv dílčími částmi. Problém nastává tehdy, když proti sobě stojí ministři jednotlivých belgických společenství a regionální ministři. Podle Smlouvy o Evropské Unii článek 203 umožňuje členským státům zastoupení, které nepochází z federální úrovně, pouze tehdy, představuje-li daný ministr společné zájmy Belgické federace jako celku. Belgii ovšem smí reprezentovat pouze jeden člověk, příslušní tři regionální ministři musí tedy společně prodiskutovat danou problematiku a najít určitý kompromis. Vzhledem k rozdílným pravomocím společenství a regionů, může být Belgie v konečném důsledku v Radě ministrů zastoupena buď regionálním ministrem, či ministrem jednoho z jazykových společenství (The Belgian Presidency of the Council of the European Union, 2010).

3.2 Společenství

Belgie původně vznikla jako stát, ve kterém byla úředním jazykem francouzština, postupem času se ovšem začala rozvíjet i ostatní jazyková teritoria Belgie, která chtěla získat určitou autonomii. Neustále narůstající spory vyústily v řešení v podobě vytvoření a aplikaci dvou konceptů v rámci Belgie jako celku – Communities a Régions. Prostřednictvím reformy došlo k redistribuci moci mezi dvě linie.

Communities představují společenství, která požadují především *kulturní autonomii*. Základním kritériem v rámci Communities je jazyk, lidé patří do těchto celků právě z důvodu společného jazyka. Toto dělení je založené na lidském faktoru, to znamená, že jednotlivá Communities jsou tvořena lidmi, nikoliv územím. Belgie leží na pomezí dvou kultur, německé a latinské, což vysvětluje důvod, proč v Belgii existují tři oficiální jazyky - francouzština, holandština a němčina. Jak ukazuje obrázek 3.1, **podle jazyka se belgické území dělí na tři základní Communities:**

- The Flemish Community (dále Vlámské společenství),
- The French-speaking Community (dále Francouzské společenství),
- The German-speaking Community (dále Německé společenství).

Je zřejmé, že Communities a Régions se liší také z hlediska kompetencí. Communities jsou založeny na jazyku, disponují pravomocemi, které ovlivňují přímo obyvatele. Communities mají odpovědnost za tzv. *měkkou politiku*, do které spadají především pravomoci z oblasti kultury, vzdělávání, veřejného zdraví, sportu, podpory

mladých lidí. Kromě toho se Communities věnují oblasti vědeckého výzkumu, který je závislý na mezinárodních vztazích v rámci jejich kompetencí (Belgian Federal Government, 2009b).

Obr. 3.1: Rozdělení Belgie na Společenství

Zdroj: Belgium Federal Portal, 2009; vlastní úprava

3.2.1 Vlámské společenství

Vlámské společenství se rozkládá na území vlámských provincií a hlavního města Brusel. Je patrné, že oficiálním jazykem je zde holandština, výjimku ovšem tvoří Brusel, který je, jako jediné město Belgie, *bilingvální*¹³. Z hlediska politického uspořádání, jako všechna společenství, má i Vlámské společenství svou vládu a parlament. Aby nedošlo k nadměrnému zvýšení členů, bylo nutné sloučení institucí Vlámského společenství a Vlámského regionu do jednoho celku.

Vlámský parlament a vláda tedy disponují pravomocemi jak na úrovni společenství, tak i regionu. Vlámský parlament (Vlaams Parlement) byl založen v roce 1971 a v současné době se skládá ze 124 zástupců. Naprostá většina, 118 z nich, je přímo voleno v jednom z pěti územních obvodů v rámci Vlámského regionu. Zbývajících pět členů je také přímo voleno, ovšem na území bruselského regionu. Vlámský parlament má různé legislativní pravomoci, do kterých spadá oblast ekonomická, zdravotnictví, energetické distribuce, zemědělství, životního prostředí, politiky zaměstnanosti, dopravy, kultury, školství, mezinárodních vztahů a zahraničního obchodu. Kromě těchto kompetencí mohou oba celky, Vlámské společenství a Vlámský region, uzavírat smlouvy se zahraničními partnery v rámci svých domácích pravomocí. Vláda Vlámského společenství vykonává výkonnou moc a skládá se z maximálně deseti ministrů a jednoho ministerského předsedy.

¹³ Bilingvální – dva oficiální jazyky, v případě Bruselu se jedná o francouzštinu a holandštinu.

Alespoň jeden ministr musí spadat do Bruselského regionu, tento ministr ovšem nesmí zasahovat do kompetencí Vlámského regionu (Committee of the Regions, 2014a).

3.2.2 Francouzské společenství

Francouzské společenství spravuje území provincií Valonska¹⁴ a hlavního města Brusel. Z Francouzského společenství jsou vyčleňovány pouze německy mluvící obce a města. Zákonodárná moc je zde vykonávána parlamentem a vládou. Parlament Francouzského společenství je tvořen *Legislativním shromážděním*, které čítá 94 členů. Stejně jako ve Vlámském společenství, i ve Francouzském společenství je stanoven poměr v rámci volených členů – 75 volených zástupců Valonského parlamentu a 19 francouzsky mluvících zástupců volených v rámci parlamentu regionu Brusel. Vláda Francouzského společenství vykonává výkonnou moc a skládá se z nejvýše osmi členů, včetně ministerského předsedy. Obdobně jako ve Vlámském společenství zde existuje podmínka, že alespoň jeden ministr musí spadat pod region Brusel (Belgian Federal Government, 2009c).

Mezi legislativní pravomoci parlamentu Francouzského společenství patří, mimo jiné, vzdělávání, kultura, audiovizuální vlastnictví, podpora mladých lidí, zdraví, sport a problematika cizích jazyků. Kromě těchto kompetencí je parlament odpovědný i za schvalování rozpočtu. Do nelegislativních pravomocí spadá především kontrola ministrů a hlasování o návrzích ohledně důvěry vlády (Committee of the Regions, 2014b).

3.2.3 Německé společenství

Posledním a zároveň nejmenším společenstvím, ať už svou rozlohou nebo i počtem obyvatel, je Německé společenství. Do tohoto společenství spadá pouze provincie Liège a ostatní německy mluvící města a obce. Zákonodárná moc je vykonávána parlamentem a vládou. Parlament Německého společenství se skládá z 25 členů, je volen přímo, výkonnou moc zde zastupuje vláda Německého společenství, která se skládá pouze z ministerského předsedy a tří ministrů (Belgian Federal Government, 2009d).

I přesto, že se jedná o nejmenší vládu v rámci Belgie, Německé společenství má také své legislativní kompetence, do kterých můžeme zařadit oblast kultury, vzdělávání, zdravotnictví či sociální činnosti. Výraznou roli hrají i pravomoci týkající se problematiky vnitřních belgických záležitostí, regionálních oblastí v rámci EU, popřípadě mezinárodní úrovně v podobě smluv. Německé společenství má dokonce pravomoci delegované

---

¹⁴ Valonsko – The Wallonia Region, blíže kap. 3.3.2.

Valonským regionem, a to v oblastech týkajících se nezaměstnanosti, ochrany krajiny a kontroly obcí (Committee of the Regions, 2014c).

3.3 Klasifikace NUTS v Belgii

Stejně jako všechny členské státy Evropské unie, je i území Belgie klasifikováno prostřednictvím jednotek NUTS. Celkové území Belgie, které čítá přibližně 30 545 km², je rozděleno v rámci *tří základních hierarchických úrovní*. Do kategorie NUTS 1 spadají tzv. *Régions* (dále Regiony), jedná se o tři všeobecně známé části:

- Région de Bruxelles – Capitale,
- Vlaams Gewest,
- Région Wallonne.

Úroveň NUTS 2 je tvořena jedenácti *Provincies* (dále Provincie):

- Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
- Antwerpen,
- Limburg,
- Oost-Vlaanderen,
- Vlaams-Brabant,
- West-Vlaanderen,
- Brabant Wallon,
- Hainaut,
- Liège,
- Luxembourg,
- Namur.

Poslední úroveň klasifikace NUTS 3, dělí území na menší části, kterých je v Belgii celkem čtyřicet čtyři. Belgické členění využívá kromě NUTS jednotek také klasifikaci *Místních samosprávných jednotek* (Local Administrative Units, LAU), jež dříve spadaly pod klasifikaci NUTS a byly označovány jako NUTS 3 a NUTS 4. V souvislosti s touto klasifikací využívá Belgie pouze nejnižší úroveň LAU 2 v podobě *Communes* (Eurostat, 2011).

3.4 Regiony

Dle klasifikace NUTS je Belgie rozdělena na tři *regiony*, jak představuje obrázek 3.23.2, a které reprezentují úroveň NUTS 1. Kromě regionů doplňují již tak

komplikovanou strukturu a členění, Společenství a federální úroveň. Na rozdíl od belgických společenství, jsou regiony založeny na čistě **územní bázi** a představují především *ekonomickou autonomii*. To se odráží v kompetencích, jež regionům náleží, většinou jsou založené na vztahu k území, popř. jsou spojené s tzv. „*tvrdou politikou*.“ Do pravomocí, spojených s regiony patří především **regionální politika**, ale řadíme mezi ně i hospodářství a mezinárodní obchod, cestovní ruch, zaměstnanost, životní prostředí, infrastrukturu, energetiku, zemědělství a rybolov, ubytování a kontrolu místních orgánů. Regiony disponují zákonodárnými a výkonnými orgány, které jsou označovány jako *Regionální parlament a Regionální vláda*. Jedinou výjimku tvoří Vlámský region společně s Vlámským společenstvím, u těchto dvou uskupení došlo **ke sloučení regionálních a společenských institucí**, to znamená, že mají jednu společnou vládu a parlament (Belgian Federal Government, 2009e).

Obr. 3.2: Rozdělení Belgie na regiony NUTS 1

Zdroj: Belgium Federal Portal, 2009; vlastní úprava

3.4.1 Bruselský region

Bruselský region je z hlediska územního, nejmenším regionem, ale o to více specifickým, jelikož spadá do kategorie NUTS 1 i NUTS 2. Bruselský region se stal nezávislým regionem v roce 1989, stejně jako zbylé dva regiony, Vlámský a Valonský. Brusel, jakožto hlavní město Belgie, je unikátní i v tom, že jako jediný využívá dva oficiální jazyky – holandštinu a francouzštinu. Tento fakt dokazuje také to, že jako jediné území spadá do dvou jazykových společenství. Na druhou stranu Brusel představuje nejdůležitější region z hlediska realizace belgické politiky, klíčovou roli zde zastává bruselské ministerstvo (Belgian Federal Government, 2009f).

Brusel, který je víceméně chápán jako *centrální region*, disponuje celou řadou pravomocí v mnoha oblastech, především však v otázkách ekonomické a územní

problematiky. Mezi kompetencemi v rámci regionálních záležitostí se Bruselský region orientuje především na rozvoj měst, životní prostředí, zahraniční obchod, politiku zaměstnanosti, dopravu, energetickou politiku, vnější vztahy a v neposlední řadě i na vědecký výzkum. Kromě tohoto širokého výčtu existují i oblasti, které jsou dány převážně z titulu hlavního města a sídla evropských institucí. Do této skupiny spadají některé již zmíněné pravomoci jako doprava či rozvoj měst, doplněné o plánování a veřejné práce (Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale, 2014).

Klíčovou roli z hlediska regionální politiky sehrává Parlament Bruselského regionu a potažmo i jeho vláda. Parlament jako zákonodárný orgán připravuje diskuse o hlasování o zákonech převážně souvisejících s působnostmi Bruselského regionu. Také se výrazně podílí na financování regionální politiky, schvaluje regionální rozpočty a dohlíží na vládu regionu, která je zodpovědná za realizaci regionální politiky. Bruselský parlament je složen z 89 členů, kteří jsou přímo voleni ve všeobecných volbách na pětileté období. V některých případech mají nařízení odhlasovaná parlamentem stejnou právní hodnotu jako federální zákony. Regionální zástupci jsou rozděleni do dvou skupin – 72 poslanců pochází z řad francouzsky mluvících a 17 holandsky mluvících. Podobný poměr je praktikován i u vlády Bruselského regionu, která reprezentuje moc výkonnou. Kromě ministerského předsedy, jsou zde čtyři ministři, kdy dva z nich jsou frankofonní a dva holandsky mluvící (Committee of the Regions, 2014d).

3.4.2 Valonský region

Valonský region se nachází v jižní části Belgie a skládá se z pěti provincií, úrovně NUTS 3. Jedná se o provincie Liège, Hainaut, Namur, Luxemburg a Walloon-Brabant. Vzhledem k tomu, že do Valonského regionu spadá i Německé společenství, má i tento region dva úřední jazyky – francouzštinu a němčinu. Valonský region přejímá část pravomocí od Francouzského společenství, kromě nich má i své vlastní, do kterých, mimo jiné, patří hospodářství, politika zaměstnanosti, výzkum, mezinárodní vztahy, energetická politika, doprava, obnova venkova, životní prostředí či zemědělství (Portail de la Wallonie, 2013a).

Parlament Valonského regionu se skládá ze 75 členů, kteří jsou voleni přímo do pětiletých mandátů. Tito zástupci reprezentují zákonodárnou moc a jsou také součástí parlamentu Francouzského společenství. Kromě hlasování o důležitých zákonech týkajících se Valonského regionu, provádějí kontrolu činnosti Valonské vlády. Vláda

zastupuje moc výkonnou, skládá se z maximálně devíti ministrů¹⁵, kteří opět mohou patřit i do vlády Francouzského společenství (Portail de la Wallonie, 2013b).

3.4.3 Vlámský region

Provincie Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen tvoří území Vlámského regionu, který se nachází na severu Belgie. Oficiálním jazykem je zde pouze holandština. Z důvodu sloučení institucí Vlámského regionu a Vlámského společenství existuje zde pouze jedna společná vláda a parlament. Z toho vyplývá, že pravomoci jsou pro obě uskupení totožné, viz. Vlámské společenství (Committee of the Regions, 2014e).

3.5 Regionální politika v Belgii na národní úrovni

Z hlediska národní regionální politiky je Belgie velmi specifickým státem, ve kterém v důsledku regionalizace a federalizace došlo k celkové decentralizaci. To znamená, že veškeré kompetence týkající se regionálního rozvoje a regionálního plánování byly zcela přeneseny z federální úrovně na úroveň regionální. Právě tyto kompetence spadají mezi tzv. výlučné, to dokládá i fakt, že **pravomoci regionálního rozvoje spadají pouze do působnosti Regionů**. Příslušné regionální instituce mají na starost stanovení koncepce regionální politiky, kromě toho utvářejí kritéria nezbytná pro vymezení problémových regionů. Mimo jiné zajišťují i formu regionální podpory, financování regionální pomoci a vstupují do diskusí ohledně účasti EU v řešení regionálních problémů.

Regionální politika Belgie není z obsahového hlediska vymezena žádným zákonem, v současné době převládá politika regionálního rozvoje, která je Regiony vnímána jako součást ekonomické politiky. Ta se zabývá především vytvářením předpokladů pro rychlejší ekonomický rozvoj v zaostávajících regionech, pomáhá řešit jejich problémy, které ovlivňují celkový rozvoj země. Regionální politika na národní úrovni se výrazně zaměřuje na *faktory regionální akcelpace*, které prosazují omezení přesunů finanční pomoci mezi regiony a naopak upřednostňují „nefinanční“ nástroje v podobě posílení významu *regionálních územních plánů* a regionálních rozvojových společností. Mezi nástroje regionální politiky Belgie můžeme zařadit (Informační systém pro implementaci práva EU, 2011):

- regionální a územní plány,
- finanční nástroje,

---

¹⁵ V současné době se skládá z osmi ministrů, včetně ministerského předsedy.

- regionální rozvojová společenství.

3.5.1 Regionální a územní plány

Jedním z hlavních nástrojů regionální politiky na národní úrovni jsou regionální a územní plány, které jsou zkráceně označovány jako regionální plánování. Belgický systém je založen na *Zákonu o územním a regionálním plánování*, který byl schválen v roce 1962 a i přes celou řadu ústavních reforem zůstává stále v platnosti. Regionální a územní plány definují regionální rozvoj daného regionu, sub-regionu či obce jak z ekonomického, sociálního, estetického hlediska ale i z hlediska ochrany krajiny. Plánování v jednotlivých regionech NUTS1 v rámci území Belgie se výrazně liší, každý z nich se vyznačuje odlišnými prioritami a činnostmi spojenými s regionální politikou definovanou prostřednictvím plánovacích dokumentů.

3.5.2 Finanční nástroje

Převážná většina regionální politiky Belgie je z hlediska finančních nástrojů realizována prostřednictvím prostředků z Evropského fondu regionálního rozvoje, případně dochází k doplnění specifickými nástroji Valonského či Vlámského regionu. Mezi specifické finanční nástroje spadají tzv. *regionální podněty*. Jedná se o prostředky poskytované do maximální výše 20 % investičních nákladů po zdanění a bývají přiděleny všem projektům, jež jsou v souladu s cíli rozvoje konkrétního regionu či provincie. Mezi nástroje, které jsou spojené s prostředky EU, řadíme poskytování subvencí na realizaci projektů zařazených do oficiálního seznamu a financování realizace projektů zabezpečovaných přímo regionální vládou.

3.5.3 Regionální rozvojová společenství

Trojici nástrojů regionální politiky Belgie na národní úrovni uzavírají *Regionální rozvojová společenství*. Tyto agentury byly zřízeny a fungují na základě Zákona z roku 1970 o organizaci plánování a ekonomické decentralizace. Tento zákon byl později, v roce 1990, modifikován na tzv. *Zákon o organizaci regionálních rozvojových společenství*. Regionální rozvojová společenství, jakožto nástroje, slouží k podpoře sociálního a ekonomického rozvoje v belgických provinciích (NUTS 2), především na zlepšení podnikatelského prostředí (Informační systém pro implementaci práva EU, 2011).

3.6 Regionální politika EU v Belgii

V rámci úrovně NUTS 2 je Belgie rozdělena na **jedenáct nezávislých provincií**, jak dokládá obrázek 3.3. Zjednodušeně můžeme říci, že provincie představují autonomní celky

sekundární správy, které své pravomoci samostatně vykonávají. Tyto orgány ovšem nejsou zcela bez dohledu, kontrola provincií probíhá ze všech celků úrovně NUTS 1 – Regionů, Společenství a Federálních institucí. Do kompetencí provincií spadá vše, co je vymezeno a vztahuje se k území dané provincie. Jinými slovy se jedná o veškeré pravomoci, které nespadají pod správu Federálního státu, Společenství, Regionu nebo pod problematiku vztahující se k obecnému zájmu.

Z institucionálního hlediska má každá provincie svou *Radu*, jejíž zástupci jsou přímo voleni každých šest let. Rada přijímá především obecná rozhodnutí týkající se konkrétní provincie a zabývá se sestavováním rozpočtu. Kromě toho jmenuje šest svých členů do tzv. *Stálého zastupitelstva*, jež má pravomoc udělovat povolení na provozování průmyslových, řemeslných, obchodních a zemědělských objektů. Zkoumá, zda se nejedná o rizikové objekty, které by mohly nějakým způsobem narušovat životní prostředí a byla by proto nutná jejich regulace. Stálé zastupitelstvo je vedeno guvernérem, který není volen, ale je jmenován či odvolán belgickým králem. Guvernér provincie má řadu pravomocí týkajících se bezpečnosti a veřejného pořádku. Podílí se na koordinaci humanitárních kampaní v případě velkých katastrof (Belgian Federal Government, 2009h).

Obr. 3.3: Členění Belgie dle provincií NUTS 2

Zdroj: Evropská komise, 2011

3.6.1 Regionální politika EU v Belgii v programovém období 2007-2013

V rámci regionální politiky EU v Belgii bylo prostřednictvím **Národního strategického referenčního rámce** (National Strategic Reference Framework, NSSR)¹⁶ vymezeno několik hlavních cílů pro programovací období 2007-2013. V případě Bruselského regionu se jedná o posílení územní soudržnosti a posílení územní konkurenceschopnosti. Vlámský region se soustředí převážně na znalostní ekonomiku, inovace, podporu podnikání a rozvoj měst. Poslední, Valonský region, si klade za cíl tvorbu pracovních míst, rozvoj podnikání, podporu výzkumu a vývoje a zajištění udržitelného a vyváženého územního rozvoje. Kromě zmíněných cílů, které jsou financovány z prostředků ERDF, je regionální politika spolufinancována i *Evropským sociálním fondem* (European Social Fund, ESF). Mezi hlavní priority ESF patří prevence nezaměstnanosti, rozvoj pracovního trhu, sociální začlenění a investice do lidského kapitálu.

V programovém období 2007-2013 regionální politiky EU existuje pouze jediná belgická provincie, která je způsobilá čerpat finanční prostředky z cíle Konvergence, a to

¹⁶ Národní strategický referenční rámec - referenční dokument určený pro plánování intervencí strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v souladu se strategickými obecnými zásadami pro soudržnost 2007-2013. NSSR definuje strategii, kterou si příslušný členský stát zvolil, ta je doplněna o seznam celostátních a regionálních operačních programů, v rámci kterých chce daný členský stát získat finanční prostředky EU.

provincie Hainaut v rámci pomoci *phasing-out*. Zbylých deset provincií spadá do označení *phasing-in*, z čehož vyplývá, že mohou čerpat evropské dotace z druhého cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Realizace regionální politiky EU probíhá na základě víceletých operačních programů, které jsou v Belgii implementovány prostřednictvím regionů NUTS 1, přičemž každá provincie NUTS 2 má své vlastní specifické operační programy. Z hlediska obecnějšího dělení existují v Belgii konkrétní regionální operační programy v cíli Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Evropská komise - Info regio, 2013):

Konvergence

- Operační program ERDF Valonsko (Hainaut)
- Operační program ESF Valonsko (Hainaut)

Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

- Operační program Valonsko ERDF (bez provincie Hainaut)
- Operační program ESF Valonsko (bez provincie Hainaut)
- Operační program ERDF Brusel hlavní region
- Operační program ESF Brusel hlavní region
- Operační program ERDF Flandry
- Operační program ESF Flandry
- OP ESF Německy mluvící společenství
- OP ESF Federální stát

V rámci cíle **Evropská územní spolupráce** jsou realizovány následující operační programy:

- Operační program Euregio Maas-Rhein (přeshraniční spolupráce)
- Operační program North West Europe (nadnárodní spolupráce)
- Operační program North Sea Region (nadnárodní spolupráce)
- Operační program Grande Région (přeshraniční spolupráce)
- Operační program Belgium – Netherlands (přeshraniční spolupráce)
- Operační program Belgium – France (přeshraniční spolupráce)
- Operační program Two Seas (přeshraniční spolupráce)

3.6.2 Charakteristika strukturální pomoci z Evropského fondu pro regionální rozvoj v Belgii

V rámci této kapitoly je strukturální pomoc spolufinancovaná z ERDF v Belgii popsána prostřednictvím konkrétních operačních programů, které se vztahují k jednotlivým regionům Belgie.

Operační program ERDF Valonsko (Hainaut)

Evropská komise schválila 21. prosince 2007 operační program určený pro provincii Hainaut pro období 2007-2013. Tento operační program spadá do rámce stanoveného cílem Konvergence a jeho celkový rozpočet čítá přibližně 1,1 miliard EUR. Ze strany Evropské unie je financován prostřednictvím Evropského fondu regionálního rozvoje, a to příspěvky o objemu přibližně 449 milionů EUR, což představuje asi 19,9 % z celkové podpory belgické politiky soudržnosti pro období 2007-2013. Zbylých 621 milionů EUR tvoří vlastní vnitrostátní příspěvky Belgie, které mohou částečně spadat i mezi úvěry Evropské investiční banky.

Evropský fond regionálního rozvoje se v rámci programu snaží zaměřit na problematiku interakce, udržitelnosti a vytváření vzájemných vztahů mezi řídicími orgány a provozovateli operačního programu v období 2007-2013. V rámci OP Valonsko (Hainaut) se strategie rozvoje zaměřuje na obnovu konkurenceschopnosti městských oblastí a posílení regionální konkurenceschopnosti venkovských oblastí. Velký důraz je kladen na vzájemnou provázanost a spolupráci jednotlivých projektů s cílem zajistit ucelený regionální rozvoj. Klíčovou roli hrají strategie určené k hospodářskému a sociálnímu rozvoji průmyslových a venkovských oblastí. Za ukazatele mapující naplnění příslušných cílů OP Valonsko (Hainaut) je považováno vytváření pracovních míst. Cílem je, aby prostřednictvím programu došlo k vytvoření 6500 přímých pracovních míst do roku 2015. Odhad, počítající s příznivými a nepříznivými vlivy, tvrdí, že by mohlo dojít k vytvoření až 16 200 nových pracovních míst.

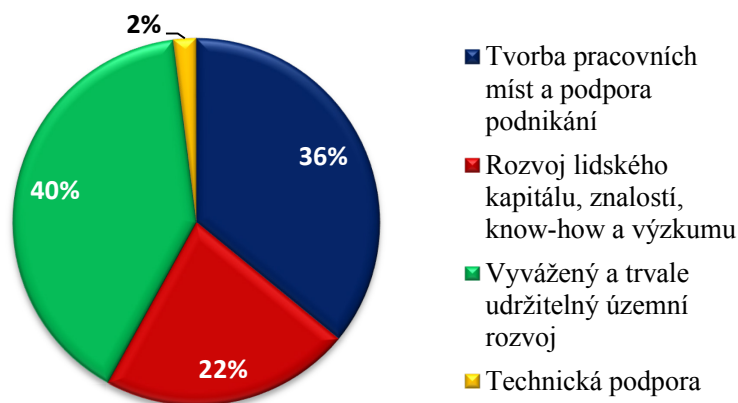
Z hlediska konkrétně definovaných priorit OP Valonsko (Hainaut) hovoříme o:

- tvorbě pracovních míst a podpoře podnikání,
- rozvoji lidského kapitálu, znalostí, know-how a výzkumu,
- vyváženém a trvale udržitelném územním rozvoji,
- technické podpoře.

Každá priorita má určený podíl financí z celkového objemu prostředků, tyto podíly jsou zobrazeny v grafu 3.1.

Graf 3.1: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní úprava

1. Priorita Tvorba pracovních míst a podpora podnikání

Cílem priority je přímé působení na hospodářské subjekty a podpora projektů včetně investic, které se snaží o zlepšení výrobní základny v provincii Hainaut především v oblasti průmyslu a komerčních služeb. Jedná se tedy o stimulaci hospodářského rozvoje v podobě zakládání nových podniků a určitého zvýhodnění místního podnikání. Kromě velkých podniků se priorita zaměřuje i na malé a střední firmy na území provincie Hainaut, u kterých se snaží o podporu inovací a rozvoj informačních a komunikačních technologií.

2. Priorita Rozvoj lidského kapitálu, znalostí, know-how a výzkumu

Tato priorita je úzce spojena s předcházející, zaměřuje se na využití a rozvoj potenciálu provincie Hainaut. Podporuje především technologické inovace, projekty v oblasti vývoje malých a středních podniků a rozvoj efektivní infrastruktury pro šíření znalostí spojených s novými technologiemi a pracovním nasazením mladých lidí.

3. Priorita Vyvážený a trvale udržitelný územní rozvoj

V rámci priority Vyvážený a trvale udržitelný územní rozvoj se Belgie snaží zatraktivnit podnikatelské prostředí provincie Hainaut. Mimo jiné dochází i k upřednostňování projektů na obnovu měst, zlepšení dědictví regionu a rekultivaci nevyužívaných průmyslově zastavěných oblastí. To z důvodu zacílení na příliv nových investorů a obyvatel do provincie Hainaut.

4. Priorita Technická podpora

Poslední priorita zajišťuje administrativní chod operačního programu, zavádí efektivní řízení a rozsáhlé kontrolní systémy určené pro vyhodnocení dopadů a ukazatelů programu, respektive projektů. Neopomíjí ani komunikaci a propagaci (Evropská komise – Info regio, 2013a).

Operační program ERDF Valonsko (bez provincie Hainaut)

Druhý operační program, který je určen pro Valonský region, zahrnuje čtyři z pěti provincií, jedinou výjimku tvoří provincie Hainaut, jež do tohoto OP nespadá. Z toho vyplývá, že zbylé provincie, Namur, Luxembourg, Liège and Walloon Brabant, mohou čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v období 2007-2013. Celkový rozpočet počítá s objemem příspěvků o velikosti 720 milionů EUR. Příspěvky Evropské unie prostřednictvím ERDF činí 282 milionů EUR, což je přibližně 12,5 % celkových příspěvků EU v období 2007-2013 na politiku soudržnosti v Belgii.

Rozvojová strategie OP Valonsko (bez provincie Hainaut) víceméně odpovídá té, která je uplatňována operačním programem pro provincii Hainaut, pouze s tím rozdílem, že je zaměřena na regionální rozvoj měst a venkovských oblastí ve zbylých čtyřech valonských provinciích. Za ukazatele, mapující naplnění cílů operačního programu, je opět považován počet vytvořených pracovních míst. Cílem je, aby jich do roku 2015 bylo vytvořeno přibližně 4 300, očekávaný dopad odhaduje počet až na 10 700 nových pracovních míst. Stejně jako cíle i priority jsou obdobné, rozdílně se ovšem vztahují na dané území. Podíl finančních prostředků pro jednotlivé priority je zobrazen v grafu 3.2.

1. Priorita Tvorba pracovních míst a podpora podnikání

Oblast Valonska má dlouhodobě problém s odlivem těžkého průmyslu a jinými vlivy, kvůli kterým se stává chudším regionem a je tedy nutná kompenzace těchto dopadů. Venkovské oblasti se vyznačují nestabilní výrobní kapacitou a nedostatečnou průmyslovou strukturou. Právě proto je nutné vyvinout nové aktivity na podporu růstu a zvýšení počtu pracovních míst při zachování stávající struktury. Tato priorita se zaměřuje na nové segmenty k efektivnějšímu využití získaných znalostí a přidané hodnoty podnikání. Cílem je zlepšení ekonomického prostředí, a to zejména prostřednictvím interakce s městskými oblastmi Valonska.

2. Priorita Rozvoj lidského kapitálu, znalostí, know-how a výzkumu

Tato priorita je zaměřena na výzkum, vývoj a technologický potenciál jednotlivých valonských provincií. Specializuje se především na projekty malých a středních podniků, týkající se již zmiňovaného výzkumu a vývoje. Usiluje o posílení schválených výzkumných středisek a služeb s důrazem na inovace.

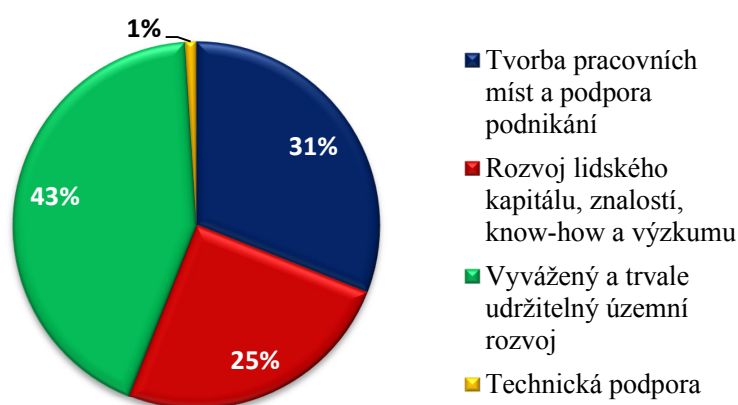
3. Priorita Vyvážený a trvale udržitelný územní rozvoj

Tato priorita je převážně cílena na jedinou provincii, a to Liège, snaží se revitalizovat metropolitní oblasti prostřednictvím podpory pro vytváření konkurenční infrastruktury, obnovy měst a rekultivace opuštěných průmyslových městských pozemků. Kromě podpory provincie Liège, priorita zdůrazňuje i důležitost venkovských oblastí. Projekty podporované touto prioritou by měly souviset s územním rozvojem, obnovou měst, ochranou životního prostředí, využitím obnovitelných zdrojů a s ním spojeným efektivním hospodařením s energií.

4. Priorita Technická podpora

Poslední priorita tvoří víceméně automatickou povinnou administrativní část, která se v OP Valonsko (bez provincie Hainut) zabývá kontrolou, řízením a propagací jednotlivých realizovaných projektů (Evropská komise – Inforegio, 2013b).

Graf 3.2: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní úprava

Operační program ERDF Brusel hlavní region

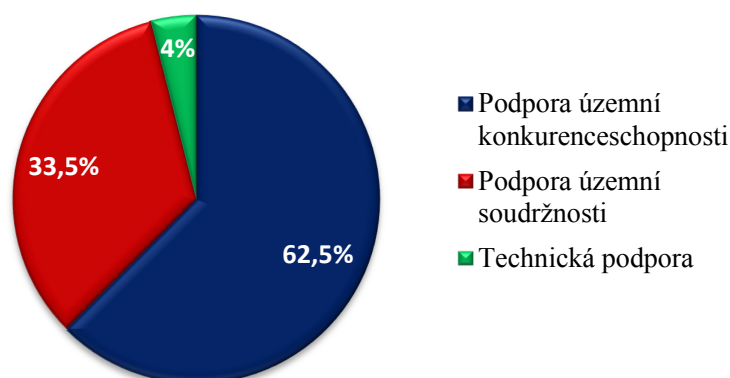
Regionální operační program, který je určený pouze pro území Bruselského regionu, byl schválen Evropskou komisí v roce 2007. Během programového období 2007-2013 smí Brusel, jakožto hlavní region, čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a

zaměstnanost. Celkový rozpočet tohoto OP dosahuje 115 milionů EUR pro dané období. Evropská komise se pomocí Evropského fondu regionálního rozvoje podílí přibližně 58 miliony EUR, což je 2,3 % celkových příspěvků EU v rámci belgické politiky soudržnosti pro období 2007-2013.

Mezi konkrétní cíle v rámci OP Brusel spadá především snaha o dosažení vyváženého územního rozvoje regionu. Kromě zvýšení úrovně Bruselu, jakožto hlavního města, neopomíjí program ani zaostálé oblasti. V těchto oblastech usiluje o snížení hospodářských, sociálních a environmentálních disparit. Dalším z hlavních cílů je i oživení ekonomiky a zaměstnanosti v zaostalých částech regionu. V neposlední řadě je nutné zatraktivnit oblast Bruselského regionu, ať už z hlediska zlepšení kvality života, či nalákání nových investorů a firem. Veškeré cíle by se měly projevit vytvořením minimálně 4 300 pracovních míst a to do roku 2015, odhad dokonce počítá i s 10 700 novými pracovními místy.

Z hlediska priorit zaujímá OP Brusel hlavní region poněkud specifické postavení. Strategie tohoto operačního programu je založená převážně na principu územní koncentrace, který se odvíjí od podporovaných oblastí. Mezi tzv. *tematické priority* spadá podpora **územní soudržnosti** a **posílení územní konkurenceschopnosti**, do skupiny *priorit horizontálních* řadí tento program trvale udržitelný rozvoj, inovace, partnerství, rovné příležitosti a řízení. Kromě jednotlivých oblastí podpory se liší i podíl financování jednotlivých priorit OP, jak dokládá graf 3.3. Strategie rozvoje operačního programu Brusel hlavní region je založena na snižování dopadů rostoucích ekonomických nerovností v jednotlivých částech Bruselského regionu.

Graf 3.3: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní úprava

1. Priorita Podpora územní konkurenceschopnosti

Cílem této priority je snaha učinit ekonomiku dynamičtější společně s vytvářením nových pracovních míst na území regionu Brusel. Mimo to priorita počítá s využitím inovací a hospodářského rozvoje na podporu přitažlivosti Bruselského regionu. Pro zachování konkurenceschopnosti v evropském prostředí je nutný rozvoj hospodářských aktivit a vytvoření městského vývojového centra, které bude spolupracovat s ekonomickými odvětvími životního prostředí.

2. Priorita Podpora územní soudržnosti

Stěžejním cílem priority je snížení regionálních rozdílů uvnitř území Bruselského regionu, především vytvořit atraktivní oblast, která by v konečném důsledku nabízela lepší kvalitu života a zajímavé podmínky pro firmy a investory. Priorita počítá s podporou ERDF, jehož prostřednictvím by byla celá změna image regionu realizována. Pomoc by byla soustředěna na infrastrukturu spojenou se vzděláváním a zaměstnaností (Evropská komise – Inforegio, 2013c).

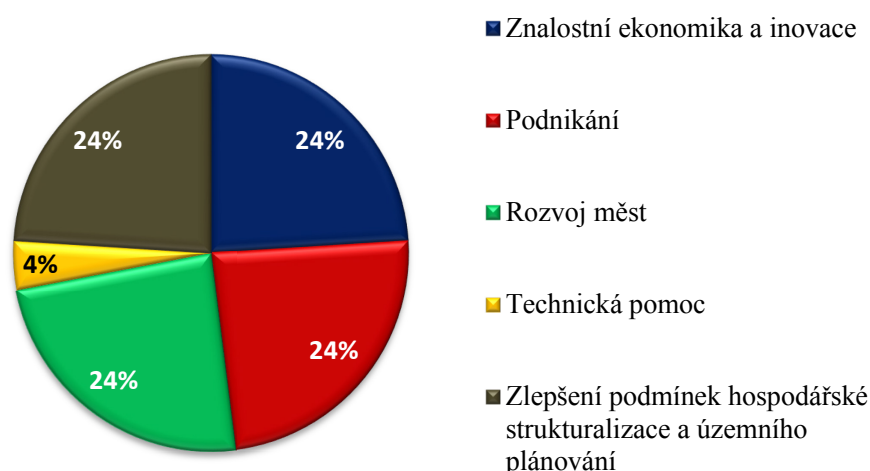
Operační program ERDF Flandry

Skupinu regionálních operačních programů uzavírá OP Flandry, ze kterého mohou čerpat provincie NUTS 2 Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen. Program spadá pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a z celkového rozpočtu 498 milionů EUR mohou profitovat výše zmíněné provincie. Stejně jako ostatní regionální operační programy, i tento je financován z ERDF, a to konkrétně 201 miliony EUR, které představují 8,9 % z celkových příspěvků EU v rámci politiky soudržnosti Belgie pro období 2007-2013.

Program, který je určen území Vlámského regionu, se soustředí na posílení sdílení znalostí mezi podniky, neziskovými organizacemi a veřejnou správou. Druhým cílem je co největší zvýšení hospodářského růstu pomocí podpory podnikání, inovací a tvorby nových pracovních míst. V neposlední řadě OP Flandry podporuje projekty zaměřené na zlepšení stavu obcí a měst z pohledu inovací a podnikání, z čehož vyplývá, že se snaží do těchto oblastí přilákat potenciální investory. Program by měl vést k vytvoření 15 000 pracovních míst, především pro obyvatele Vlámského regionu.

Co se týká priorit, kromě tradiční technické priority, obsahuje i kompetence, které se poněkud liší oproti zbývajícím regionálním operačním programům Belgie. Podíl financování jednotlivých priorit je znázorněn v následujícím grafu 3.4.

Graf 3.4: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní úprava

1. Priorita Znalostní ekonomika a inovace

Vlámský region patří mezi regiony s vysokou úrovní znalostí a zkušeností, které tvoří základ optimálního rozvoje vlámské znalostní ekonomiky. Důležité je proto předávání a využívání těchto znalostí pomocí dobře promyšleného systému, kterého by využívaly podniky, neziskové organizace a potažmo i orgány veřejné správy. Větší důraz by měl být kladen na řadu inovativních výrobků, postupů a služeb vedoucích ke zvýšení hospodářské přidané hodnoty a mezinárodnímu využití know-how, kterým Vlámský region disponuje. Celé úsilí této priority je založeno především na kreativitě a zapojení jak ziskového, tak i neziskového sektoru Vlámské ekonomiky. Důležitou roli hraje také zvyšování informovanosti, poskytování podpory, spolupráce, internacionalizace a inovace ve venkovských oblastech Vlámského regionu.

2. Priorita Podnikání

Významnou alternativu Vlámského vládního deficitu představují zahraniční firmy, které v daných provinciích podnikají. Pod vlivem globalizace je ovšem čím dál obtížnější získat tyto zahraniční investory, priorita proto prosazuje dlouhodobou podporu vlámského podnikání a tím pádem vyrovnání určité ztráty. Kromě regionálního hlediska se zaměřuje i na mezinárodní podnikání a vytvoření takových podmínek, které povedou k růstu či vzniku podniků.

3. Priorita Zlepšení podmínek hospodářské strukturalizace a územního plánování

Z důvodu lepší atraktivity obcí, měst a provincií Vlámského regionu, je nutné zlepšit dostupnost jednotlivých podnikových oblastí na základě již dobře rozvinuté sítě infrastruktury. Cílem priority je zlepšit přístupnost do regionu a optimalizovat logistický rámec Vlámského regionu. Prosazuje projekty, které mají pozitivní dopad na přitažlivost obcí, měst a provincií. Důležité jsou i investice do kvalitních oblastí podnikání a především dlouhodobé udržení potenciálu, kterým region disponuje.

4. Priorita Rozvoj měst

Projekty vztahující se k rozvoji měst, ať už z oblasti bydlení, pracovišť, veřejných prostor či obchodů, patří ke strategickým projektům Vlámského regionu, v nichž hrají významnou roli hospodářské aspekty. Prioritou je tedy převážně podpora konkurenceschopnosti a inovací měst. Víceméně se veškerá pozornost soustředí na dvě významná města, Antverpy a Gent, ve kterých prosazuje podporu místních projektů s cílem rozvíjet celkový obraz těchto měst (Evropská komise – Info regio, 2013d).

3.6.3 Charakteristika strukturální pomoci z Evropského sociálního fondu v Belgii

Kromě Evropského fondu regionálního rozvoje, využívá belgická regionální politika také příspěvky z Evropského sociálního fondu, a to především na projekty podporující zaměstnanost na úrovni Společenství i Regionů. Na federální úrovni pomáhá ESF řešit nízkou úroveň zaměstnanosti, podporuje odborné vzdělávání a zlepšuje začlenění sociálně vyloučených skupin.

Belgie se obecně snaží přivést více občanů do pracovního procesu, zejména ty, kteří mají konkrétní problémy při hledání práce. Belgická vláda se zavázala k podpoře zlepšení zkušeností a dovedností pracovníků, jež mohou později uplatnit jako výhodu při žádosti o nové pracovní pozice, a tím pádem dochází i k pozitivnímu vývoji belgické ekonomiky. Typickým příkladem je Valonský region, kde je důraz kladen na rozvoj výzkumu a technologických základen, které jsou úzce spjaty s lokálními technickými a průmyslovými oblastmi. Vlámský region se naopak soustředí na podporu vzdělanosti mladých lidí a zvýšení podílů absolventů, kteří nastoupí do pracovního procesu. Klíčovou je podle Vlámského regionu dostatečná kvalifikace a pozitivní pohled na práci.

Ve všech Belgických regionech, respektive provinciích, je z fondu ESF vysoce podporováno podnikání a tvorba nových pracovních míst pro širokou veřejnost. Za zmínku stojí například provincie Limburg, ve které přes 350 uchazečů o práci dostalo doporučení,

aby si založili vlastní podnikání. V provincii Liège ESF podporuje především kulturně zaměřené projekty a snaží se, aby herci pracovali nezávisle jako samostatné osoby. Brusel naopak prosazuje školení a vzdělávání žen v zaměstnání, na federální úrovni ESF slouží rozvoji inovativních postupů souvisejících se vzděláváním a hledáním práce (Evropská komise – European Social Fund, 2013).

4 Realizace a hodnocení regionální politiky Belgie

Regionální politika je v rámci Belgie realizována na dvou úrovních, jednak na národní úrovni, ve smyslu území Belgie, tak i na úrovni nadnárodní z pozice Evropské unie. Za hlavním programový dokument programového období 2007-2013 zaměřený především na politiku soudržnosti a investice do podpory *Lisabonské strategie* je považován *Národní strategický referenční rámec*.

Dopady evropské politiky soudržnosti, která byla implementována v regionech a provinciích Belgie, se v jednotlivých částech Belgie liší. Pomoc a její dopady se odvíjejí především od konkrétní socioekonomické situace v daných regionech a také od tematického zaměření. Obecně můžeme říct, že politika soudržnosti se v Belgii celkem úspěšně zaměřuje především na posílení vazeb a vztahů mezi vysokými školami a technologickými centry pro vědu a výzkum, důkazem je rozvoj klastrů¹⁷ v provincii **Hainaut**. Snaží se o zlepšení konkurenceschopnosti Belgie jako celku, se zaměřením na ekonomický rozvoj vysoce výkonných odvětví, v průmyslu dochází k opětovnému využití nepoužívaných průmyslových oblastí. Výrazný rozvoj zaznamenala také provincie **Liège**, v níž došlo ke zlepšení leteckého průmyslu, strojírenství, logistiky a zemědělství, tyto kroky tak umožnily lepší pozici mezi konkurencí na globálním trhu. V **Bruselském regionu**, a zároveň provincii NUTS 2, je podpora zaměřena na zlepšení veřejné infrastruktury a revitalizaci malých a středních podniků, zejména prostřednictvím propagace nových technologií.

V Belgii existuje i celá řada bývalých průmyslových areálů, v minulosti hojně využívaných k těžbě uhlí a oceli. Jedná se konkrétně o provincie Hainaut, Limburg, Liège a Antwerpen. Strukturální fondy se zaměřují na sanaci těchto míst, kromě toho dochází i k restrukturalizaci belgické ekonomiky prostřednictvím přechodu z průmyslu na komerční a finanční služby, nejvýrazněji je to patrné právě v provincii Liège.

4.1 Implementace regionální politiky EU v programovém období 2007-2013

Regionální politika EU v Belgii byla v programovém období 2007-2013 realizována prostřednictvím **deseti operačních programů** rozdělených dle regionů a jazykových skupin. Čtyři z nich byly financovány prostřednictvím ERDF, zbylých šest pomocí ESF. **Belgické strategie a operační programy byly připraveny v souladu se složitou**

---

¹⁷ Klastř - geograficky koncentrované seskupení nezávislých firem a přidružených institucí, které si navzájem konkurují, ale také navzájem kooperují, a jejichž vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

belgickou federativní strukturou. Bruselský region se snažil posílit územní konkurenceschopnost a soudržnost podporou podnikání, kromě toho se OP zaměřil na zvýšení atraktivity a image regionu a rozvoj zaměstnanosti a vzdělávání. Vlámský region soustředil pozornost především do oblasti inovací, rozvoje měst, investic do lidského kapitálu, podpory zaměstnanosti a rozmanitosti na trhu práce. Poslední region, Valonský, si pro období 2007-2013 vytýčil tři priority spočívající ve vytvoření pracovních míst, rozvoji znalostí, výzkumu a know-how, kromě toho výrazně podporoval vyvážený a udržitelný územní rozvoj.

Provincie Hainaut splňovala jako jediné kritérium phasing-out a pouze ona tedy mohla čerpat finanční prostředky v rámci cíle Konvergence. Zbytek regionů byl způsobilý čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Belgie byla plně odhodlána dosáhnout cílů stanovených Radou ministrů, tedy 60 % výdajů na cíl Konvergence a 75 % výdajů na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Regionální politika EU byla připravena v souladu s Národním strategickým referenčním rámcem Belgie a také s *Národním plánem reform (Belgian Lisbon Programme)*. Priority strukturálních fondů pro programovací období 2007-2013 vycházely z cílů stanovených v regionálních strategických dokumentech.

Nutné změny byly potřebné především z důvodu stárnoucí populace Belgie, to se projevilo na trhu práce nízkou úrovní zaměstnanosti. Prioritou bylo zvýšení míry zaměstnanosti znevýhodněných skupin, které se v Belgii na trhu práce vyskytují. Cílem tedy bylo zvýšení účasti na trhu práce a sociální začlenění, zejména osob se zdravotním postižením, rozdílného etnického původu, osob s nízkou kvalifikací a starších lidí. Významnou oblastí pro regionální politiku Belgie v období 2007-2013 bylo i životní prostředí a boj proti změnám klimatu.

Regionální politika EU funguje na více úrovních spolupráce a partnerství. Národní referenční rámec se skládá z jednotlivých regionálních částí, které byly připraveny na základě priorit regionů a jazykových společenství. Vytváření programů a koordinace bylo pro období 2007-2013 více zaměřeno na kvalitu oproti finančním aspektům. Každý celek uspořádal svou konzultaci s partnery a zúčastněnými stranami, názory byly poté začleněny do NSSR bez konzultace na celostátní úrovni. Regionální politika EU se také z části inspirovala nástrojem JESSICA a EQUAL z předcházejícího období a začlenila je

z hlediska obsahu i do nových programů pro období 2007-2013 (European Union – Cohesion Policy, 2009a).

Alokace finančních prostředků regionální politiky EU v Belgii a jejich čerpání v programovém období 2007-2013

Z celkové alokace regionální politiky pro Belgii ve výši 2, 258 miliard EUR bylo 638 milionů EUR vyčleněno pro Cíl Konvergence, pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byla alokována největší částka, a to konkrétně 1, 425 miliardy EUR, zbylých 194 milionů EUR bylo přiděleno cíli Evropská územní spolupráce. Jak už bylo zmíněno, regionální politika EU v Belgii je prováděna v programovém období 2007-2013 prostřednictvím deseti operačních programů, které jsou financovány z Evropského fondu regionálního rozvoje a Evropského sociálního fondu. Kromě evropských zdrojů vydala Belgie na regionální politiku EU **národní zdroje**, které představovaly vyšší podíl než zdroje evropské. Detailní rozdělení evropských a národních zdrojů během programového období 2007-2013 uvádí tabulka 4.1.

Tab. 4.1: Rozdělení prostředků regionální politiky EU v programovém období 2007-2013 v Belgii (EUR)

Cíl	Fond	Příspěvek společenství	Národní veřejné zdroje	Národní soukromé zdroje	Celkem
Konvergence	ERDF	449 229 535	620 739 670	0	1 069 969 205
	ESF	189 096 619	189 096 619	0	378 193 238
Celkem		638 326 154			
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF	541 053 637	710 867 408	81 986 066	1 333 907 111
	ESF	884 120 975	965 913 538	91 656 855	1 941 691 368
Celkem		1 425 174 612			
Evropská územní spolupráce¹⁸	ERDF	194 350 305	-	-	194 350 305
ERDF Celkem		1 184 633 477			
ESF Celkem		1 073 217 594			
Celkem		2 257 851 071	2 486 617 235	173 642 921	4 918 111 227

Zdroj: Evropská komise, 2009; vlastní úprava

¹⁸ Každý operační program Evropské územní spolupráce zahrnuje nejméně 15% spolufinancování z každého zúčastněného členského státu.

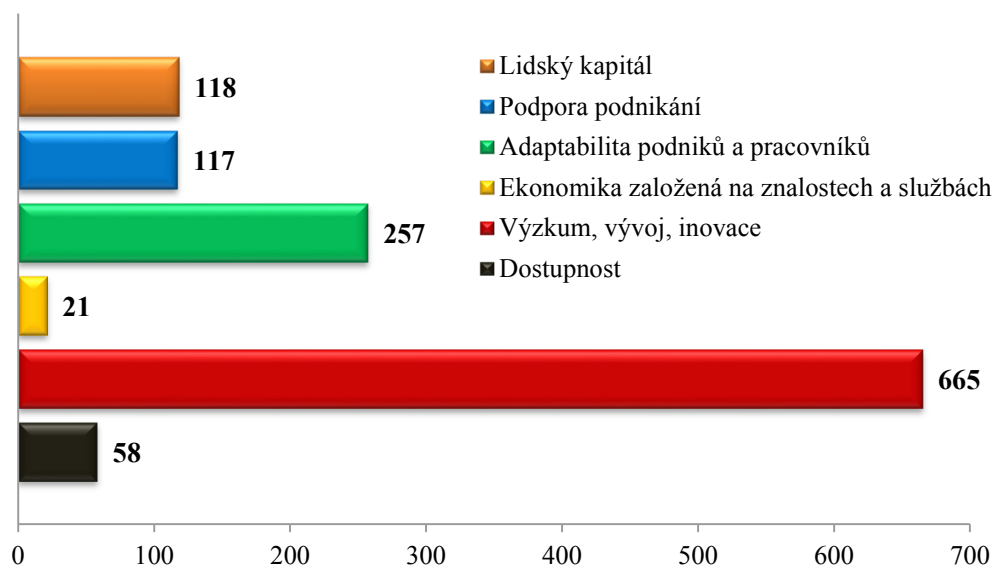
Priority Evropské unie v rámci regionální politiky EU během programovacího období 2007-2013 byly výrazně ovlivněny cílem Lisabonské strategie z roku 2005. Strategie se zaměřovala především na růst konkurenceschopnosti evropských regionů v celosvětovém měřítku a posílení růstu zaměstnanosti. Jednotlivé členské země se tedy začaly soustředit na tzv. lisabonské cíle.

Regionální politika EU v Belgii v programovacím období 2007-2013 se zaměřovala na potřebnou strategii pro podporu investic v oblasti inovací a uvádění high-tech výrobků a služeb na trh. Veškeré cíle by měly být v souladu s Lisabonskou strategií, přičemž 3 % HDP musela být do roku 2010 přidělena pro výzkum a vývoj. Míra zaměstnanosti se během tohoto programovacího období měla přiblížit na úroveň 70 % celkové populace, podíl pracujících žen měl dosáhnout 60 % a lidé v postproduktivním věku od 55 do 64 let měli být zaměstnáni z 50 %. Snaha byla především o vytvoření těsnějších vazeb spolupráce mezi veřejnými a soukromými výzkumnými jednotkami, atraktivního pracovního prostředí pro vysoce kvalifikované pracovníky, snížení správních postupů a zlepšení daňového systému se zaměřením na zlepšení podnikatelské činnosti. Belgie, jakožto federální celek, musela svým způsobem sladit své priority na evropskou úroveň. Mezi hlavní priority regionální politiky v programovacím období 2007-2013 můžeme zařadit:

- výzkum, vývoj a inovace,
- rozvoj pracovní síly,
- podpora podnikání,
- lidské zdroje a vzdělávání,
- doprava a dostupnost,
- ochrana životního prostředí.

Konkrétní finanční alokace jednotlivých priorit se v Belgii výrazně liší, podrobné rozdělení finančních prostředků politiky soudržnosti v rámci priorit pro programovací období 2007-2013 je blíže znázorněno v grafech 4.1, 4.2, 4.3. Jako klíčové vnímá Belgie především investice do rozvoje výzkumu, vývoje a inovací, o čem svědčí nejvyšší podíl finančních prostředků o objemu 665 milionů EUR. Částka byla určena především na stimulaci znalostní ekonomiky a podporu inovací pro zlepšení sdílení know-how.

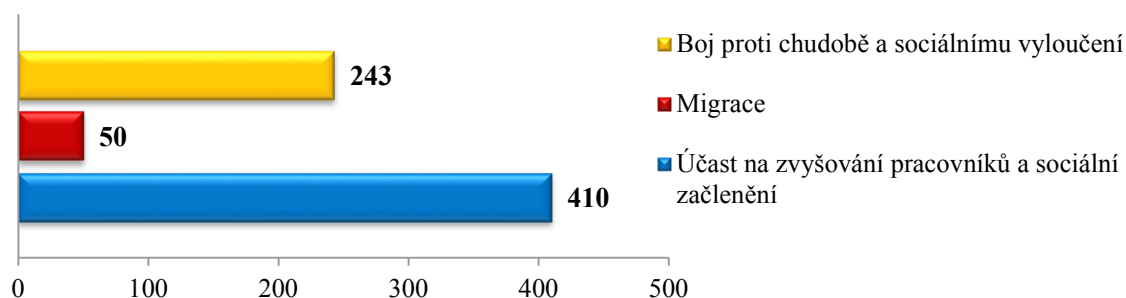
Graf 4.1: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, reakce na globalizaci a strukturální změny (mil. EUR)

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní zpracování

Téměř 257 milionů EUR bylo ze strukturálních fondů přiděleno na podporu kvalifikované pracovní síly s cílem zlepšení odborné přípravy a zvýšení bezpečnosti pro starší pracovníky. Kromě toho jsou příspěvky zaměřeny na dlouhodobě fungující a prosperující belgické podniky a napomáhají usnadnění profesní mobility pracovníků.

Graf 4.2: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, demografické změny, trh práce, společnost a ekonomika (mil. EUR)

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní zpracování

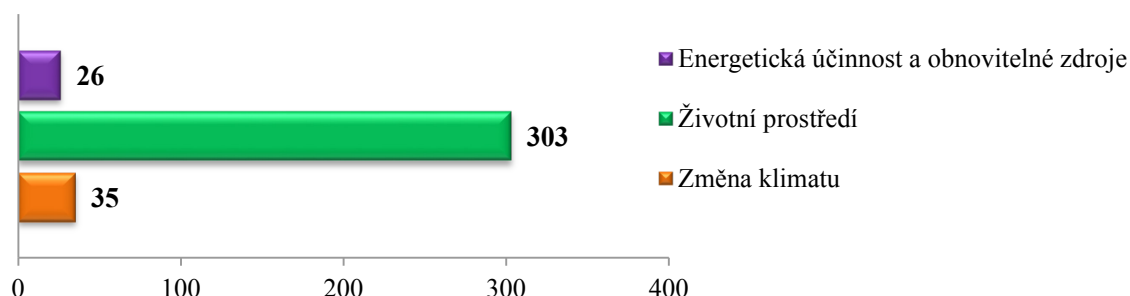
Výše příspěvků na podporu malých a středních podniků na území Belgie čítala v programovacím období 2007-2013 celkem 177 milionů EUR. Tato priorita byla zacílena na samotnou podporu podnikání a stimulaci podnikových dovedností. Za tímto účelem byly dokonce stanoveny nové nástroje finančního inženýrství v rámci operačních programů

ze strukturálních fondů. V Bruselu, jakožto hlavním regionu Belgie, byl zaveden nástroj *Brusoc*, který sloužil k poskytování tzv. mikroúvěrů potřebných pro založení podniků. Valonský region využíval nástroj *Sowalfin*. Finančními nástroji nejvíce disponoval Vlámský region. Mezi vlámské finanční nástroje můžeme zařadit *Vlaams Innovatiefonds*, *le fonds ARKimedes* a *Business Angels Netwerk*.

S ohledem na lidské zdroje a vzdělávání bylo v Belgii vyčleněno 117 milionů EUR. Priorita se vztahovala na dosažení větší soudržnosti mezi konkrétními odvětvími vzdělávání a skutečnými potřebami trhu práce. Priorita kladla důraz na možnosti stáže a odborné praxe.

Vzhledem k vysoké úrovni a kvalitě belgické infrastruktury částka určená na zlepšení dopravy dosahovala relativně nízkých finančních prostředků v podobě 58 milionů EUR. Nízké úrovně dosahuje také částka 21 milionů EUR přidělená ze strukturálních fondů na rozvoj a zlepšení infrastruktury a služeb týkajících se informačních a komunikačních technologií. V rámci této priority byly finanční prostředky zaměřeny zejména na malé podniky a jednotlivé občany.

Graf 4.3: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, reakce na změny klimatu (mil. EUR)

Zdroj: Evropská komise, 2013; vlastní zpracování

Kromě ekonomicky orientovaných priorit kladla Belgie v rámci regionální politiky EU důraz na ochranu životního prostředí, k tomuto účelu byla v programovém období 2007-2013 vyčleněna částka ve výši 303 milionů EUR. Finanční prostředky byly čerpány především na zlepšení energetické účinnosti a s ní spojené využívání energie z obnovitelných zdrojů. Celkové rozdělení finančních alokací na operační programy implementující regionální politiku EU v Belgii je blíže znázorněno v tabulce 4.2 (European Union – Cohesion Policy, 2009b).

Tab. 4.2: Alokace regionální politiky EU v Belgii na jednotlivé operační programy v programovém období 2007-2013

Operační program		Fond	Celkem
Cíl Konvergence		Příspěvek společenství	
Celkem			638 326 154
OP ERDF Hainaut		ERDF	449 229 535
OP ESF Hainaut		ESF	189 096 619
Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Příspěvek společenství	
Celkem			1 425 174 612
OP ERDF Brussels-Capital		ERDF	57 592 465
OP ESF Brussels-Capital		ESF	28 877 624
OP ESF Federal State		ESF	45 064 810
OP ERDF Flanders Region		ERDF	200 946 241
OP ESF Flanders Region		ESF	468 874 561
OP ESF German-speaking community		ESF	12 470 000
OP ERDF Wallonia		ERDF	282 514 931
OP ESF Troika Wallonia-Brussels		ESF	328 833 980
Cíl Evropská územní spolupráce¹⁹		Příspěvek společenství	
Celkem			194 350 305
OP Euregio Maas-Rhein		ERDF	72 044 843
OP North West Europe		ERDF	355 443 293
OP North Sea Region		ERDF	138 500 000
OP Grande Région		ERDF	105 996 517
OP Belgium - Netherlands		ERDF	94 873 561
OP Belgium - France		ERDF	138 133 331
OP Two Seas		ERDF	167 000 183

Zdroj: Evropská komise, 2009; vlastní úprava

Belgie k červnu 2013 **vyčerpala 55,1%** z alokace poskytnuté v programovém období 2007-2013. Belgie se tímto podílem řadí na 13. místo v rámci všech členských států EU, zároveň se pohybuje lehce nad průměrnou hodnotou 53,85 % vyčerpaných prostředků. Co se týče konkrétního rozdělení, tak ke konci roku 2010 byla provedena souhrnná zálohová platba ve výši 7,5 %. O dva roky později, v roce 2012 byla provedena průběžná

¹⁹ V případě operačních programů se vždy jedná o celkovou alokaci, nikoli o belgický podíl.

platba ve výši 41, 6 %, zbývajících 45,9 % zbývá dočerpát. V případě každé země se navíc počítá se závěrečnými, uzavíracími 5 % (Insideurope.eu, 2013).

4.2 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v roce 2010

Realizace regionální politiky EU a hodnocení regionálních disparit je obsahem *výročních zpráv*, jedná se o tzv. *Národní zprávy zaměřené na úspěchy regionální politiky* (*Country Report on Achievements of Cohesion policy*). Tyto zprávy jsou vydávány každý rok a týkají se pouze hodnocení strukturální pomoci poskytnuté Belgii Evropským fondem regionálního rozvoje.

4.2.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2010

Složitá struktura Belgie a mnoho socioekonomických rozdílů má velký vliv na samotnou realizaci regionální politiky EU. V Belgii můžeme vnímat výrazné rozdíly mezi severní a jižní částí, což se odráží na hodnotách ekonomických ukazatelů. Výroční zpráva z roku 2011 o účinnosti regionální politiky EU uvádí, že výše *hrubého domácího produktu na obyvatele* byla ve Vlámském regionu téměř o 30 procentních bodů vyšší než hodnota ve Valonském regionu. Oproti tomu Bruselský region je opačným případem, kdy HDP na obyvatele dosahovalo v roce 2010 dvakrát vyšších hodnot, než je běžný celostátní průměr. Tento údaj je ovšem potřeba brát s rezervou, jelikož v Bruselském regionu polovina lidí pouze pracuje, ale ve skutečnosti žije v jiných oblastech, vytváří tak z části zkreslenou hodnotu HDP. Brusel je hlavním městem Belgie, a tím pádem i nejvýznamnějším obchodním a kulturním centrem, kromě toho zde sídlí i celá řada evropských institucí. Všechny tyto aspekty v konečném důsledku vytvářejí markantní disparity v porovnání s ostatními regiony Belgie. Na druhou stranu se v Bruselském regionu nachází i oblasti, které jsou na rozdíl od hlavního města velmi chudé, trpící pod prosperitou Bruselu hospodářským úpadkem a sociálním vyloučením. Z dlouhodobého hlediska je pořád nejproblematictější provincií provincie Hainaut, která má nízkou úroveň HDP na obyvatele, ale také vysokou nezaměstnanost.

I přesto, že byla Belgie značně postižena hospodářskou a finanční krizí, stále patří k zemím, kde dopady krize patřily k těm mírnějším oproti jiným členským státům Evropské unie. Obnova ekonomiky tak probíhala rychlejším tempem a byla podpořena především exportem a vysokou spotřebitelskou a podnikatelskou důvěrou. Krize měla ovšem velký **dopad na regionální úroveň** Belgie, recese v roce 2009 zasáhla mnohem

více právě Vlámský a Valonský region ve srovnání s Bruselským, a to z důvodu rozdílné struktury ekonomik. Vlámský a Valonský region ovšem musely zavést celou řadu úsporných opatření. Bruselský region se musel vypořádat s problematickými veřejnými financemi z důvodu poklesů příjmů. V roce 2009 vláda Bruselského regionu realizovala úspory nákladů ve výši 240 milionů EUR, o rok později ve výši 240 milionů EUR prostřednictvím škrtů v oblasti dopravní infrastruktury a provozních nákladů státní správy.

4.2.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2010

Každý z regionů Belgie má autonomii vztahující se k ekonomickému rozvoji regionu, proto se každý z nich soustředí na své vlastní rozvojové plány. V případě Bruselského regionu se jedná o *Contract of Economic development and Employment*, Valonský region disponuje dokumentem *Marshall Plan 2. Green*. Trojici regionů doplňuje Vlámský region, který využívá takzvaný *Flanders in Action Plan*. Belgie při realizaci regionální politiky EU se proto orientuje právě na cíle stanovené národními plány regionálního rozvoje a soustředí finanční prostředky do oblastí, ve kterých je jejich efekt maximální nebo do zaostalých oblastí, kde je pomoc nejvíce potřeba.

Podle členění alokací Evropského fondu regionálního rozvoje je zřejmé, že nejdůležitější a největší intervence probíhaly v roce 2010 v oblasti podpory podnikání, a to ve všech belgických regionech bez rozdílu. Finanční prostředky směřovaly do provincie Hainaut a Valonského regionu, v rámci kterých se Belgie snažila zlepšit situaci malých a středních podniků. Ve Vlámském regionu se politika soudržnosti soustředila na výzkum, vývoj a inovace, stejně jako v případě Bruselského regionu. Územní rozvoj se týkal převážně regenerace nevyužitých či opuštěných průmyslových a městských oblastí ve všech belgických regionech. V menším rozsahu podporovala regionální politika v roce 2010 také rozvoj podnikání prostřednictvím programů přeshraniční spolupráce.

Výroční zpráva o provádění regionální politiky EU v roce 2010 ukazuje, že přerozdělení finančních prostředků v Belgii bylo marginální. Vlámská vláda se rozhodla přesunout část finančních prostředků z oblasti podpory podnikání na investice směřované do infrastruktury. Důvodem byla především nízká absorpce finančních prostředků týkajících se právě podpory podnikání. Bruselská vláda se rozhodla opustit několik projektů, jejichž výběrová kritéria stanovená vládou nebyla splněna, uvolněné prostředky později využila k dodatečnému financování.

I přesto, že docházelo k pokroku ve všech prioritních oblastech, jejich realizace byla celkově pomalejší, než se plánovalo. To bylo způsobené zpožděním z počátku programového období 2007-2013. Z hlediska tempa realizování politiky byl nejméně úspěšný Vlámský region, ve kterém byla míra plnění vzhledem k alokaci ke konci roku 2010 na úrovni 26 %. Míra plnění v provincii Hainaut byla o něco nižší a dosahovala 22 %, Valonský region se na celkové alokaci podílel 17 %. Nejméně úspěšný byl Bruselský region, který využil pouze 11 % finančních prostředků. Výsledky z roku 2010 tedy naznačují, že je nezbytná efektivnější spolupráce jednotlivých regionů v rámci belgické regionální politiky.

Míra plnění, tedy využitý podíl celkové alokace ERDF, dosahoval v Belgii ke konci roku 2009 14 % z celkové alokace. Nejvíce se na tom podílela provincie Hainaut v cíli Konvergence s hodnotou 18 %, naopak nejnižší úroveň dosahovaly programy Vlámského a Bruselského regionu zaměřené na Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, kdy v každém z nich byla míra plnění 7 %. Podle ročních plánů jednotlivých operačních programů měla míra plnění ke konci roku 2010 celkově dosahovat 67 % z celkové alokace. Hodnocení ovšem ukázalo, že skutečná hodnota se pohybovala kolem 21 %, což bylo oproti roku 2009 vyšší pouze o 7 %.

Přestože došlo během ročního období k pokrokům v provádění regionální politiky, tempo realizace bylo pomalejší proti tomu, co se původně plánovalo a zatím se nepodařilo eliminovat zpoždění z počátků programového období. Výrazné tempo provádění regionální politiky bylo patrné až ke konci roku 2010, a to u Vlámského regionu, ve kterém došlo k nárůstu ze 7 % na 26 % z důvodu relokace 15 milionů EUR z oblasti podpory podnikání. Celkové plnění do konce roku 2010 bylo nejnižší v Bruselském regionu, kde bylo vynaloženo 11 % přidělených finančních prostředků (Lydia Greunz, 2011).

4.3 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v Belgii v roce 2011

4.3.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2011

Oživení belgické ekonomiky po recesi pokračovalo i v roce 2011, během prvního čtvrtletí roku 2011 ekonomika rychle rostla, vývoj se ale následně zpomalil v souladu s mezinárodní ekonomikou. V případě regionální úrovně byly hodnoty růstu v jednotlivých regionech rozdílné, jediný Vlámský region dosahoval nadprůměrného růstu ve výši 2,1 %. Hodnoty růstu ve Valonském regionu byly lehce pod průměrem na úrovni 1,9 %, ovšem Bruselský region značně zaostával, jelikož růst zde dosahoval pouhých 1,2 %. Tyto značné

rozdíly byly podle Belgického institutu národních účtů způsobeny špatným výkonem pojišťovacího a úvěrového sektoru, který pro Brusel představuje pětinu přidané hodnoty regionu. Vlámský a Valonský region naopak těžily ze stále se rozvíjející průmyslové výroby.

Disparity mezi jednotlivými regiony Belgie stále přetrvávaly, a to jak z hlediska ekonomického, tak i z pohledu sociálního. Provincie Hainaut stále patří k nejvíce zaostalým oblastem, což dokazuje i hodnota ukazatele HDP na obyvatele, která oproti roku 2011 zůstala nezměněna a je stále o 30 procentních bodů nižší ve srovnání s valonskými hodnotami. Bruselský region si z tohoto hlediska stále udržuje dominantní postavení, pracovní pozice jsou z většiny míst obsazeny lidmi, kteří za prací dojíždějí a nevědomky tak zvyšují úroveň HDP v Bruselském regionu. Belgické regiony se stále potýkaly s následky finanční a hospodářské krize z přelomu let 2009-2010, regenerace ekonomik ovšem probíhala rozdílným tempem. V případě Valonského a Vlámského regionu dosahovalo tempo růstu HDP hodnot více než 2 %, Bruselský region v této oblasti zaostával, jelikož jeho tempo růstu se pohybovalo pod hranicí 2 %. Z důvodu snížení nadměrných deficitů veřejného rozpočtu, musel každý region přistoupit k zavedení své politiky fiskální konsolidace, která byla v souladu s belgickým programem stability.

Belgie je ovšem navzdory hospodářské krizi odolná z hlediska zaměstnanosti. V roce 2011 růst zaměstnanosti předstihl samotný růst pracovní síly, což způsobilo pokles nezaměstnanosti z hodnoty 8,2 % z roku 2010 na 7,2 %. Snížení nezaměstnanosti na úrovni belgických regionů NUTS 1 bylo nejvýraznější u Valonského regionu, kde se míra nezaměstnanosti lidí v produktivním věku snížila o 2 procentní body (2010 - 11,4 %, 2011 - 9,5 %). Vlámský region zaznamenal pouze snížení ve výši 0,8 procentního bodu. Nezaměstnanost hlavního města, a potažmo celého Bruselského regionu, dosahuje mnohem vyšších hodnot, oproti roku 2010 pouze nepatrně klesla z 17,3 % na 16,9%.

Belgické veřejné finance utrpěly šok, především veřejný deficit po krizi stoupl na 5,7 % HDP. Evropská komise tedy byla nucena zahájit postup proti vysokému belgickému deficitu, fiskální konsolidace nakonec snížila v roce 2011 deficit na 3,9 % HDP a belgická vláda se zavázala k dalšímu snižování.

4.3.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2011

Regionální politika EU je v Belgii realizována zcela decentralizovaným způsobem, poskytujícím plnou, především ekonomickou, autonomii regionům. Příspěvky z ERDF jsou v případě Bruselského regionu soustředěny do nejvíce zanedbaných oblastí hlavního města Bruselu, tyto lokality jsou nazývány jako *Prioritní zóna intervence* (Priority Intervention Zone, PIZ). PIZ pokrývá celkem sedm *communes* a soustřeďuje kolem 16 % obyvatel žijících v Bruselském regionu. Bruselský region se dlouhodobě snaží zatraktivnit danou oblast, a to nejen z hlediska zlepšení životní úrovně, ale také podnikatelských podmínek.

Valonský region, společně s provincií Hainaut, se během roku 2011 snažily rozšířit a diverzifikovat svou ekonomickou základnu. Tato snaha směřovala k vytvoření velkého souboru ekonomik, zaměřeného na podporu rozvoje konkurenceschopnosti se zaměřením na šest technologických priorit, do kterých řadíme zdraví, zemědělský zpracovatelský průmysl, strojírenství, letectví a vesmír, dopravu a logistiku a od roku 2010 také environmentální technologie. Evropský fond regionálního rozvoje podporuje Valonský region v oblasti podnikatelského prostředí a to prostřednictvím investičních dotací.

Cílem regionální politiky EU ve Vlámském regionu je vytvoření oblasti, která bude jednou z nejvíce konkurenceschopných v Evropě. Politika se zaměřuje především na podporu podnikání, oblast znalostí a inovací, zlepšení ekonomického prostředí a rozvoj měst. Alokace ERDF přispívají ve Vlámském regionu k financování projektů v oblasti infrastruktury, rozvoje dovedností a internacionalizace podnikání.

Obecně došlo v rámci Belgie k minimálním změnám, týkajícím se původního přidělení finančních prostředků regionální politiky EU do některých operačních programů. Celkové rozdělení příspěvků v rámci Belgie je velmi široké, proto zůstalo v roce 2011 téměř nezměněné. Výrazné snížení ovšem proběhlo v případě OP Konkurenceschopnost Hainaut. Podíl národního spolufinancování byl snížen téměř o 50 %, důvodem snížení bylo zvýšení podílů spolufinancování ERDF na úroveň 60 % pro všechny priority. I přesto, že změna úplně nekoresponduje s principem adicionality, došlo v konečném důsledku ke snížení finančních prostředků o 321 milionů EUR na hodnotu 749 milionů EUR, což se projevilo i při plnění programů a pravidla N+2. I přesto, že došlo k tak výraznému snížení prostředků, cíle belgické politiky, s jejichž naplněním se počítá do roku 2015, zůstaly

nezměněny. Tato situace ovlivnila malé a střední podniky, které jsou v současné době v případě selhání trhu schopné sehnat potřebné finance bez problémů, kritickou situaci tedy politika soudržnosti v Belgii řeší spíše obecně.

Ke konci roku 2010 míra čerpání prostředků v rámci regionální politiky EU činila v průměru 21 % celkové finanční alokace. Nadprůměrnými oblastmi byl Vlámský region s 26 % a provincie Hainaut s hodnotou 22 %. Naopak pod průměrem se pohyboval Valonský region s 17 %, ale také Bruselský region s mírou plnění pouhých 11 %. Regiony byly ovšem plně odhodlány plnit cíle z finančních příspěvků ERDF. V případě Vlámského regionu závazky vůči přiděleným prostředkům ERDF představovaly 60 %.

V průběhu roku 2011 došlo k významnému pokroku v provádění regionální politiky ve všech belgických regionech NUTS 1, ke konci tohoto roku byla dokonce investována více než třetina dostupných prostředků. Z hlediska míry plnění hospodářské politiky byl ke konci roku na první pozici Vlámský region, u kterého došlo ke zvýšení z 26 % na 46 %. Bruselský region byl stále podprůměrný, a to z důvodu dlouhodobé časové náročnosti jednotlivých projektů. Valonský region a provincie Hainaut nepatřily v roce 2011 k prosperujícím oblastem, což bylo částečně způsobeno snížením podílu národního spolufinancování.

I přesto, že v roce 2011 bylo v Belgii dokončeno více projektů než na konci roku 2010, je příliš složité zhodnotit úspěšnost regionální politiky a její dopady. Celkově můžeme zaznamenat vytvoření nových pracovních míst ve všech regionech Belgie. Během roku 2011 byla také vydána doporučení, která by Belgie měla zhodnotit při plánování operačních programů pro nové, současné programové období 2014-2020. (Lydia Greunz, 2012).

4.4 Hodnocení regionálních rozdílů a realizace regionální politiky EU v Belgii v roce 2012

4.4.1 Regionální rozdíly v Belgii v roce 2012

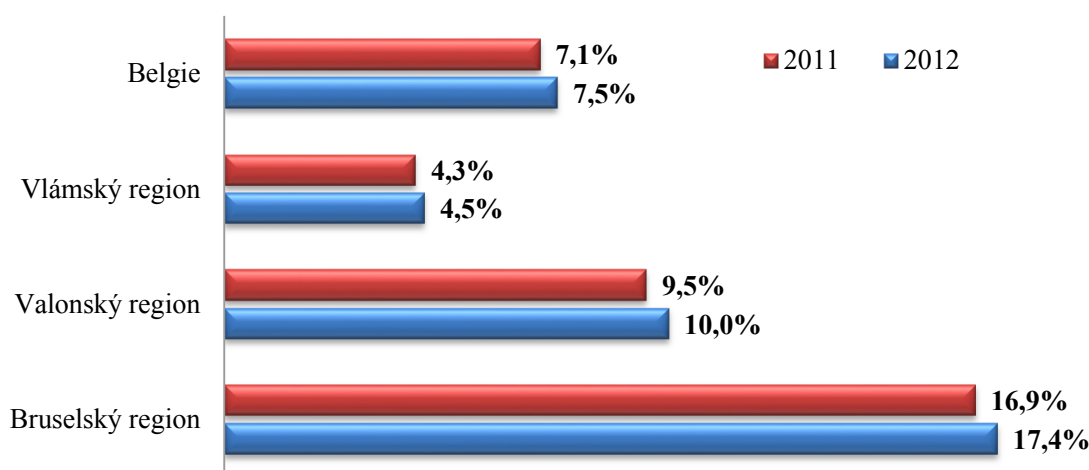
Po dvou letech ekonomického oživení, které bylo nejvýraznější ve Valonském regionu, došlo opět v roce 2012 k ekonomické recesi a před kterou nebyl uchráněn žádný z belgických regionů. Reálný HDP se v rámci belgického průměru snížil o 0,2 %, o něco větší pokles byl ve Vlámském a Bruselském regionu, zatímco ve Valonském regionu došlo k nepatrnému zvýšení. Svůj vliv na celkovou situaci mělo i omezení výrobní produkce

v důsledku poklesu zahraniční poptávky, což zapříčinilo špatný hospodářský vývoj Valonského a Vlámského území.

V delším časovém horizontu má Belgie tendenci ke snižování rozdílů mezi severem a jihem. Vzhledem k příznivějšímu vývoji ekonomiky na jihu Belgie proti severní části, došlo ke sblížení hodnot HDP na obyvatele.

Oproti relativně pozitivnímu vývoji zaměstnanosti v roce 2011 se situace v roce 2012 změnila a vygradovala stagnací tvorby pracovních míst. Míra nezaměstnanosti se zvýšila ze 7,1 % na 7,5 %, zvýšení se projevilo také na regionální úrovni, především v Bruselském regionu míra nezaměstnanosti dosahovala 17,4 % ke konci roku 2012. Valonský region se potýkal s nezaměstnaností ve výši 10 %, nepatrný nárůst nastal také na území Vlámského regionu a to na úroveň 4,5 %, jak dále přibližuje graf 4.4.

Graf 4.4: Míra nezaměstnanosti v regionech Belgie

Zdroj: Eurostat, 2011-2012; vlastní úprava

Nashromážděný veřejný dluh vyvrcholil v Belgii v roce 2012 a dosáhl 99,8 % HDP, tato situace byla způsobena dočasnými rozsáhlými stimulačními opatřeními a záchrannými opatřeními ve finančním sektoru. V průběhu roku byly provedeny strukturální reformy v oblasti důchodového systému, systému dávek v nezaměstnanosti a trhu výrobků. Nicméně fiskální úsilí nebylo dostatečně v souladu s doporučením Rady.

4.4.2 Hodnocení realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do roku 2012

V průběhu roku 2012 došlo v rámci regionální politiky Belgie k přerozdělení finančních prostředků, které byly uvolněny z přerušených projektů na základě rozhodnutí vlády, nebo nebyly tak nákladné, jak se původně plánovalo. Po doporučeních

z předcházejících let došlo k revizi přidělených finančních prostředků pro operační programy převážně v provincii Hainaut a Valonském regionu, revize sloužila především celkovému zlepšení rámce politiky soudržnosti v Belgii.

Vzhledem k tomu, že belgické regiony respektovaly nové přerozdělení, urychlilo se tak provádění zpožděných projektů ve Valonském regionu a provincii Hainaut, které byly zaměřeny na podporu vyváženého a udržitelného územního rozvoje. Ke konci roku 2012 bylo převedeno 20 milionů EUR z finančních prostředků ERDF na investiční dotace v programech Valonského regionu, spojených také s oblastí finančního inženýrství. V ostatních regionech, s výjimkou Valonského, bylo přerozdělení kapitálu spíše mírné. Rozdělení finančních prostředků na jednotlivé operační programy v rámci politiky soudržnosti Belgie bylo opět velmi široké. V žebříčku hodnocení regionální politiky byl nejrychlejší a nejúspěšnější Valonský region společně s provincií Hainaut, zpomalení proti předchozím rokům nastalo v případě Vlámského regionu, pozice Bruselského regionu zůstala prakticky nezměněna.

Míra čerpání prostředků v rámci regionální politiky se v provincii Hainaut zvýšila v roce 2012 o 19 procentních bodů, a to ze 43 % na 62 %. Valonský region zaznamenal růst míry plnění ke konci roku 2012 ve výši 41 %, nejprve se jako příčina uváděla podpora tvorby pracovních míst, ale později se zjistilo, že důvodem bylo již zmiňované přerozdělení kapitálu a údaje o skutečné míře plnění politiky soudržnosti klesly na hodnotu 34 %.

Ve vlámském regionu byl pokrok v roce 2012 nižší než v předchozích letech, ale i přesto byla hodnota míry plnění politiky soudržnosti těsně pod úrovní provincie Hainaut na 61%. Míra plnění v Bruselském regionu zůstala nezměněna na 40 %. Celkové provádění regionální politiky EU v Belgii během roku 2012 a ke konci téhož roku dosahovalo 53 % (Lydia Greunz, 2013).

4.5 Souhrnné hodnocení regionálních disparit a realizace regionální politiky EU v Belgii od počátku období do konce roku 2012

Regionální politika EU v Belgii je velmi komplikovanou oblastí, pro jednodušší a přehledné srovnání její realizace se zaměřením na regionální disparity, je tato oblast blíže zmapována prostřednictvím tabulek, které ilustrují vývoj v jednotlivých regionech Belgie NUTS 1. První dvě tabulky mapují ekonomické ukazatele, konkrétně tabulka 4.3 znázorňuje vývoj míry nezaměstnanosti, kdy můžeme vidět především výrazný rozdíl

Bruselského regionu, míra nezaměstnanosti zde dosahuje takřka dvojnásobných hodnot. Naproti tomu nejnižší hodnoty vykazuje region Vlámský.

Tab. 4.3: Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 1 (v %)

Region	2010	2011	2012	2013
Bruselský	17,3	16,9	17,4	19,2
Vlámský	5,1	4,3	4,5	5,0
Valonský	11,4	9,5	10,0	11,3
prov. Hainaut	13,9	11,7	12,1	13,2

Zdroj: Eurostat, 2010-2013; vlastní úprava

Tabulka 4.4 poskytuje údaje o vývoji HDP, nejvyšší úroveň HDP dlouhodobě vykazuje Bruselský region. Na druhém místě se nachází Vlámský region, jehož hodnoty HDP přibližně dosahují poloviny Bruselského regionu. Třetí místo zaujímá Valonský region, z tabulky je také patrný pokles HDP v roce 2009.

Tab. 4.4: Vývoj HDP na obyvatele v PPS v regionech NUTS 1

Region	2008	2009	2010	2011
Bruselský	54 100	52 500	54 700	55 600
Vlámský	28 800	27 500	28 900	30 100
Valonský	21 000	20 200	21 500	22 000
prov. Hainaut	19 100	18 100	19 000	19 900

Zdroj: Eurostat, 2008-2011; vlastní úprava

Tabulka 4.5 znázorňuje vývoj míry čerpání příspěvků v jednotlivých letech. Můžeme zde porovnat plánovanou a skutečnou míru čerpání. Z pohledu regionů nejvíce čerpá region Vlámský, provincie Hainaut ho z hlediska míry čerpání lehce převyšuje. Valonský region zaujímá druhou pozici, zajímavé je, že Bruselský region čerpá nejméně ze všech regionů Belgie.

Tab. 4.5: Vývoj čerpání prostředků EU v regionech NUTS 1 (v %)

Míra čerpání								
Region	2009		2010		2011		2012	
	P	S	P	S	P	S	P	S
Bruselský	41	7	55	11	70	26	85	40
Vlámský	41	7	55	26	70	46	85	61
Valonský	40	14	54	17	69	24	84	41
prov. Hainaut	67	18	82	22	92	43	98	62
P = plánovaná								
S = skutečná								

Zdroj: DG Regional Policy data, 2013; vlastní úprava

4.6 Regionální politika EU v Belgii v programovém období 2014-2020

V novém programovém období 2014-2020 regionální politika EU již nevychází z Národního strategického referenčního rámce příslušného členského státu. Každý členský stát EU vytváří nově tzv. *Dohody o partnerství*, které jsou hlavním strategickým programem pro plánování a přípravu operačních programů v rámci politiky soudržnosti v programovacím období 2014-2020. V současné době obdržela Evropská komise dvacet osm Dohod o partnerství jednotlivých členských států, Belgie tu svou zaslala 23. dubna 2014. Zda Evropská komise podané návrhy přijme, se příslušné členské státy dozví nejpozději do čtyř měsíců od podání svého návrhu. V případě Belgie a zbývajících států by tedy mělo být konečné stanovisko známé v srpnu 2014. Návrhy na operační programy členský stát předkládá ve lhůtě tří měsíců od podání návrhu dohody o partnerství, schválení OP bude probíhat ze strany Evropské komise šest měsíců, konečné výsledky by měly být známé nejpozději v lednu 2015. V případě Belgie můžeme zmapovat specifická doporučení Evropské komise týkající se dohody o partnerství pro víceletý rámec 2014 - 2020. Evropská komise klade důraz především na provázanost cílů strategie Evropa 2020. Finanční prostředky by měly být využity na evropské úrovni, přičemž Belgie z těchto prostředků bude moci čerpat.

Evropská komise v případě Belgie využívá pro stanovení doporučení dokumenty o pokroku Belgie ve vztahu k cílům strategie Evropa 2020, jedná se především o *Národní program reform* a *Program stability* z roku 2012. Tyto dokumenty vyzývaly Belgii k urychlení přechodu na intenzivní znalostní ekonomiky, s využitím silných stránek

belgického výzkumu a se snížením vstupních nákladů. Příslušné finanční prostředky by měly být určeny především na podporu zaměstnanosti, zvýšení vzájemné spolupráce a komunikace mezi regiony, snížení emisí a posílení energetické účinnosti. Snaha je především o maximální využití fondů a jiných zdrojů ze strany EU ve více strategický a integrovaný přístup na území Belgie a jejích sousedních zemí.

Regionální disparity nadále hrají výraznou roli v případě regionální politiky Belgie, z makroekonomického hlediska je Bruselský region nejrozvinutější, HDP na obyvatele dosahuje více než 216 % průměru EU. Na druhém konci spektra se pohybuje provincie Hainaut s hodnotou 76,1 % průměru EU, Valonský region dosahuje 90 % a Vlámský region, kromě provincie Limburg, více než 100 % průměru EU.

Vlámský region učinil v posledních letech výrazný pokrok v regionální politice především s ohledem na vlámská města. Valonský region byl ovlivněn procesem deindustrializace, Bruselský region naopak představuje jeden z nejvíce prosperujících regionů Evropy, pokud jde o vytváření bohatství. Analýza pokroku Belgie v plnění národních a regionálních cílů strategie Evropa 2020 ukázala mezery v kritických oblastech, především v otázce snižování emisí skleníkových plynů, výdajů HDP na výzkum a vývoj a míry nezaměstnanosti. Nejvýraznější problémy Belgie, které musí v novém programovacím období 2014-2020 řešit, jsou:

- dlouhodobá ztráta konkurenceschopnosti v důsledku vývoje nákladů,
- přetrvávající nízká úroveň zaměstnanosti a značné rozdíly v dosaženém vzdělání a sociálním začlenění,
- nedostatečné snižování emisí skleníkových plynů.

Financování regionální politiky by mělo být v programovém období 2014-2020 podle doporučení Komise více flexibilní a nová programová architektura by měla lépe reagovat na výzvy a neočekávané události. Belgie by v rámci dohody o partnerství měla splnit předběžné podmínky, tzv. ex-ante, které musí být splněny do dvou let od přijetí dohody o partnerství, nejpozději do 31. prosince 2016. Belgie by si také měla zřídit jakýsi ústřední státní registr podpory v souladu s metodikou, kterou vypracovala Evropská komise.

Významnou roli regionální politiky Belgie pro období 2014-2020 by měla hrát také přeshraniční a nadnárodní spolupráce v rámci cíle Evropská územní spolupráce. Přeshraniční a nadnárodní opatření by měla podporovat převod investic podniků

do výzkumu, vývoje a inovací, oblast technologií, klastrů. Především by se měla soustředit na odstranění překážek bránících mobilitě pracovních sil. Evropská územní spolupráce by rovněž mohla pomoci zlepšit soudržnost, koordinaci a sladění politik a nástrojů, mající vliv v belgických přímořských regionech. Mohlo by tak dojít k vytvoření udržitelného růstu a nových pracovních míst v námořních odvětvích.

Doporučení a struktura operačních programů

S ohledem na Evropský sociální fond a zkušenosti získané během programového období 2007-2013 formulovala Evropská komise doporučení pro období 2014-2020. Belgie by měla strukturálně zlepšit koordinaci intervencí ESF v rámci regionální politiky. V současné době nedochází k žádné, popřípadě minimální koordinaci a příslušné oblasti se překrývají. Co se týká operačních programů spolufinancovaných Evropským fondem regionálního rozvoje, Evropská komise by uvítala pouze jeden OP na každý region NUTS 1. Obecně by se Belgie při konstrukci OP regionální politiky měla zaměřit na integrační přístup, podpořený koordinačními mechanismy. Vhodné by bylo také vytvoření strategie pro samotný Bruselský region s ohledem na ekonomické, sociální, urbanistické a environmentální problémy, které mají negativní vliv na regionální politiku a především na ostatní regiony a obce.

Z důvodu belgické struktury by měly veškeré řídicí orgány Regionů a Společenství organizovat partnerství a zapojit příslušné lokální, městské a ostatní orgány veřejné správy. Tyto subjekty by se společně s hospodářskými, sociálními partnery a nevládními organizacemi měly podílet na přípravě, realizaci, monitorování a hodnocení programů za stejných podmínek pro všechny. Evropská komise kromě toho vyžaduje silné zapojení podnikatelských sdružení, zejména těch, která zastupují malé a střední podniky, obchodní komory, univerzity a výzkumné instituce. Jejich spolupráce bude mít totiž výrazný význam pro regionální politiku Belgie v programovém období 2014-2020, především při plnění dříve definovaných cílů strategie Evropy 2020. Klíčovou roli by měla v regionální politice hrát větší koordinace na všech administrativních úrovních Belgie.

Finanční alokace pro Belgii v programovém období 2014-2020 dosahuje výše 2, 284 miliard EUR. Největší podíly jsou určeny především přechodným a více rozvinutým regionům. Na cíl Evropské územní spolupráce je z celkové alokace vyčleněno přibližně 263 milionů EUR (Evropská komise, 2013).

5 Závěr

Regionální politika patří mezi klíčové politiky jak na národní úrovni, tak na úrovni EU. Přínos této politiky spočívá především ve snižování jednotlivých regionálních disparit. Regionální politika se snaží o vyvážený rozvoj regionů pomocí sjednocení sociální a ekonomické úrovně. Cílem bakalářské práce bylo podat ucelený obraz o realizaci regionální politiky v Belgii na národní a evropské úrovni a zhodnotit využití strukturální pomoci EU v Belgii v programovém období 2007-2013.

Belgie je z hlediska struktury, ať už územní, jazykové či správní, velmi komplikovaným členským státem EU. V rámci tohoto státu se území dělí do tří regionů Vlámského, Valonského a Bruselského. Kromě toho v Belgii existují celkem tři jazyková společenství – Francouzské, Vlámské a Německé. Každý z těchto celků disponuje rozdílnými pravomocemi, a ne vždy spadá jedna tematická oblast všem regionům. Společenství spravují kompetence tzv. měkké politiky, do které spadají pravomoci spojené s kulturou, vzděláváním, sportem. Regiony jsou oproti tomu zaměřeny především na regionální politiku, zaměstnanost a infrastrukturu.

Bakalářská práce také poukázala na složitost komunikace mezi jednotlivými celky, která je nezbytná k vystupování v evropských institucích, konkrétně k prezentování země jako homogenního státu. Každý z celků má své vlastní instituce, přičemž federální úroveň je pouze reprezentativní prvkem, takřka bez kompetencí. Specifickým je Vlámský region společně s Vlámským společenstvím. U nich došlo ke sloučení regionálních a společenských institucí, disponují tak společnou vládou a parlamentem.

Belgie realizovala v období 2007-2013 regionální politiku EU prostřednictvím 10 regionálních operačních programů v rámci cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a 7 operačních programů spadající pod cíl Evropská územní spolupráce. Celková alokace pro Belgii v programovém období 2007-2013 činila 4 918 111 227 EUR, přičemž podíl EU tvořil 2 257 851 071 EUR, zbylé prostředky pocházely z národních belgických zdrojů. Z hlediska čerpání strukturální pomoci z ERDF a EFS se Belgie řadí na 13. místo mezi ostatními členskými státy EU. Míra čerpání strukturální pomoci, která k červnu 2013 dosáhla výše 55,1 %, reprezentuje lehce nadprůměrnou hodnotu. Zásadní roli stále tvoří regionální disparity a prioritní oblasti pomoci, které ovlivňují ekonomické ukazatele jednotlivých regionů. Bruselský region je

sice považován za belgické centrum, ale vykazuje dlouhodobě téměř dvojnásobnou míru nezaměstnanosti v porovnání s Vlámským a Valonským regionem.

V případě současného programového období 2014-2020 již Evropská komise obdržela návrh belgické Dohody o partnerství. Celková finanční alokace čítá 2, 284 miliard EUR, přičemž příslušné finanční prostředky jsou určeny na podporu zaměstnanosti, zvýšení vzájemné spolupráce a komunikace mezi regiony, snížení emisí a posílení energetické účinnosti. Cíle regionální politiky EU pro toto období vycházejí ze strategie Evropa 2020 a neopomíjejí ani přetrvávající regionální disparity.

Dle mého názoru je regionální politika EU velmi důležitá pro samotný rozvoj Belgie. Faktem je, že komplikovaná struktura a nejednotnost způsobují dlouhodobě přetrvávající disparity jednotlivých oblastí. Belgie by ale neměla tyto rozdíly přehlížet a začít je řešit, jelikož by v budoucnu mohla mít stále větší problémy s národní identitou.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

1. BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
2. BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdaléna HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-74001-11-6.
3. CABADA, Ladislav et al. *Evropa regionů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7380-162-2.
4. KREJČÍ, Tomáš et al. *Regionální rozvoj – teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. 155 s. ISBN 978-80-7375-413-3.
5. MACHÁČEK, J., P. TOTH a R. WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Praha: Oeconomica, 2011. 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
6. NAVRÁTIL, B., R. KAŇA a B. ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy – Terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. VŠB-TU Ostrava, 2012. 178 s. ISBN 978-80-248-2904-3.
7. WOKOUN, René a Jan MALINOVSKÝ. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Linde Praha, a. s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické zdroje

8. EUR – LEX PŘÍSTUP K PRÁVU EVROPSKÉ UNIE. *Nářízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999* [online]. European Union [2006]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0025:0078:CS:PDF>
9. EUROPEAN UNION – COHESION POLICY. *Belgium - Results of the negotiations of Cohesion Policy strategies and programmes 2007–13* [online]. European Union [2009a]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/negotiation/country_be_en.pdf

10. EUROPEAN UNION – COHESION POLICY. *European Cohesion Policy in Belgium* [online]. European Union [2009b]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/be_en.pdf
11. EUROSTAT. *Regions in the European Union — Nomenclature of territorial units for statistics NUTS 2010/EU-27* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011. 143 s. ISBN 978-92-79-18521-2. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-11-011/EN/KS-RA-11-011-EN.PDF
12. EVROPSKÁ KOMISE. *Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in BELGIUM for the period 2014-2020* [online]. Evropská Komise [12. 9. 2013]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/be_position_paper.pdf
13. GREUNZ, Lydia. *Expert Evaluation Network Delivering Policy Analysis On The Performance Of Cohesion Policy 2007-2013 - Country Report On Achievements Of Cohesion Policy Belgium Year 2011* [online]. Belgium, 2011. [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/expert_innovation/2011_synt_rep_be.pdf
14. GREUNZ, Lydia. *Expert Evaluation Network Delivering Policy Analysis On The Performance Of Cohesion Policy 2007-2013 - Country Report On Achievements Of Cohesion Policy Belgium Year 2012* [online]. Belgium, 2012. [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/expert_innovation/2012_een_task2_be.pdf
15. GREUNZ, Lydia. *Expert Evaluation Network Delivering Policy Analysis On The Performance Of Cohesion Policy 2007-2013 - Country Report On Achievements Of Cohesion Policy Belgium Year 2013* [online]. Belgium, 2013. [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/job_creation/be_task1_2013_job_creation.pdf

Internetové stránky

16. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *Belgium internationally* [online]. 2009a. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/belgium_internationally/
17. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *Belgium, a federal state* [online]. 2012. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/federale_staat/
18. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *Communities* [online]. 2009b. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/communities/
19. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The Brussels - Capital Region* [online]. 2009f. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/regions/brussels_capital_region/
20. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The Federal Authorities* [online]. 2009g. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/federal_authorities/
21. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The French Community* [online]. 2009c. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/communities/french_community/
22. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The German-speaking Community* [online]. 2009d. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/communities/german-speaking_community/
23. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The powers of the provinces* [online]. 2009h. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/provinces/competence/
24. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The Provinces* [online]. 2009f. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/provinces/
25. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The Regions* [online]. 2009e. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/regions/

26. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. *The structure of the Federal State and the power levels* [online]. 2009. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/federale_staats/structure/
27. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Belgium - Brussels-Capital region* [online]. 2014d. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/maps/Pages/Regions.aspx?region=BEBRU>
28. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Belgium - Dutch speaking community* [online]. 2014a. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/maps/Pages/Regions.aspx?region=BEDUT>
29. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Belgium - Flemish region* [online]. 2014e. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/maps/Pages/Regions.aspx?region=BEFLA>
30. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Belgium - French speaking community* [online]. 2014b. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/maps/Pages/Regions.aspx?region=BEFRE>
31. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Belgium - German speaking community* [online]. 2014c. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/maps/Pages/Regions.aspx?region=BEGER>
32. EUROSKOP.CZ. *Belgie* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/504/sekcce/belgie/>
33. EVROPSKÁ KOMISE. *Belgique/België: Eligible areas under the Convergence Objective and the Regional Competitiveness and Employment Objective* [online]. Evropská Komise [2. 7. 2013]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/belgium/index_en.htm
34. EVROPSKÁ KOMISE. *Cíle strategie Evropa 2020* [online]. Evropská Komise [7. 2. 2014]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_cs.htm
35. EVROPSKÁ KOMISE. *Operational Programme 'Brussels Capital Region'* [online]. Evropská Komise [12. 4. 2013c]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=BE&gv_reg=ALL&gv_PGM=1020&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7
36. EVROPSKÁ KOMISE. *Operational Programme 'Flanders'* [online]. Evropská Komise [12. 4. 2013d]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z:

- http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=BE&gv_reg=ALL&gv_PGM=1079&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7
37. EVROPSKÁ KOMISE. *Operational Programme 'Wallonia (Hainaut)'* [online]. Evropská Komise [12. 4. 2013a]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=BE&gv_reg=ALL&gv_PGM=1078&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7
38. EVROPSKÁ KOMISE. *Operational Programme 'Wallonia (not including Hainaut)'* [online]. Evropská Komise [12. 4. 2013b]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?gv_PAY=BE&gv_reg=ALL&gv_PGM=1001&LAN=7&gv_PER=2&gv_defL=7
39. EVROPSKÁ KOMISE. *Priority* [online]. Evropská Komise [7. 4. 2014]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_cs.htm
40. EVROPSKÁ KOMISE. *Přehled regionální politiky* [online]. Evropská Komise [27. 1. 2014]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_cs.cfm
41. EVROPSKÁ KOMISE. *The ESF in Belgium* [online]. Evropská Komise [10. 3. 2013]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=371&langId=en>
42. INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO IMPLEMENTACI PRÁVA EU. *Belgie* [online]. Úřad vlády ČR, 2011. [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/43f29e2a6e9dacf5802566d700561a99?OpenDocument>
43. INSIDEUROPE.EU. *Cumulative execution of advance and interim payments at the end of 2012-EU-27* [online]. [25. 07. 2013]. [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://insideurope.eu/taxonomy/term/186?page=1#sthash.W7GbXfCF.dpufhttp://insideurope.eu/taxonomy/term/186?page=1>
44. LEGAL DEPARTMENT OF THE BELGIAN HOUSE OF REPRESENTATIVES. *The Belgian Constitution* [online]. 2009. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/grondwetEN.pdf
45. MINISTÈRE DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE. *The regional competences* [online]. 2014. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/regions/brussels_capital_region/

46. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Příprava období 2014 - 2020* [online]. Strukturalni-fondy.cz 2013. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>
47. PORTAIL DE LA WALLONIE. *La Région wallonne (Wallonie)* [online]. 2013a. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: http://connaitrelawallonie.wallonie.be/fr/institutions/les-pouvoirs-en-wallonie/la-region-wallonne-wallonie#.UyQwM_15NNP
48. PORTAIL DE LA WALLONIE. *Le Parlement wallon* [online]. 2013b. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://connaitrelawallonie.wallonie.be/fr/institutions/les-pouvoirs-en-wallonie/le-parlement-wallon#.UyQw9v15NNM>
49. THE BELGIAN PRESIDENCY OF THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. *Structure of the Belgian federal state* [online]. 2010. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.eutrio.be/structure-de-letat-federal-belge>

Seznam zkratek

EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
ECSC	European Coal and Steel Community Evropské společenství uhlí a oceli
EHS	European Economic Community Evropské hospodářské společenství
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropská společenství
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
EU	European Union Evropská unie
EUR	Euro
EURATOM	European Atomic Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
HDP	Gross Domestic Product Hrubý domácí produkt
LAU	Local Administrative Units Místní samosprávné jednotky
NATO	North Atlantic Treaty Organisation Severoatlantická aliance
NSRR	National Strategic Reference Framework Národní strategický referenční rámec

NUTS	Nomenclature Unit of Territorial Statistic Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operational Programme Operační program
PIZ	Priority Intervention Zone Prioritní zóna intervence
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers of Europe Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Grafy

Graf 3.1: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Graf 3.2: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Graf 3.3: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Graf 3.4: Procentuální alokace finančních prostředků v rámci jednotlivých priorit

Graf 4.1: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, reakce na globalizaci a strukturální změny (mil. EUR)

Graf 4.2: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, demografické změny, trh práce, společnost a ekonomika (mil. EUR)

Graf 4.3: Alokace regionální politiky EU na jednotlivé priority v programovém období 2007-2013, reakce na změny klimatu (mil. EUR)

Graf 4.4: Míra nezaměstnanosti v regionech Belgie

Obrázky

Obr. 3.1: Rozdělení Belgie na Společenství

Obr. 3.2: Rozdělení Belgie na regiony NUTS 1

Obr. 3.3: Členění Belgie dle provincií NUTS 2

Tabulky

Tab. 4.1: Rozdělení prostředků regionální politiky EU v programovém období 2007-2013 v Belgii (EUR)

Tab. 4.2: Alokace regionální politiky EU v Belgii na jednotlivé operační programy v programovém období 2007-2013

Tab. 4.3: Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 1 (v %)

Tab. 4.4: Vývoj HDP na obyvatele v PPS v regionech NUTS 1

Tab. 4.5: Vývoj čerpání prostředků EU v regionech NUTS 1 (v %)

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9.5.2014.

.....
Jan Pražák